
La Inspecció de Treball i Seguretat Social

PID_00258485

Jorge Pérez Pérez

Temps mínim de dedicació recomanat: 5 hores

Jorge Pérez Pérez

Doctor en Dret. Sotsinspector d'Ocupació i Seguretat Social de la Inspecció de Treball i Seguretat Social de Barcelona. Professor associat de la Facultat de Dret de la Universitat Autònoma de Barcelona.

Segona edició: febrer 2019

© Jorge Pérez Pérez

Tots els drets reservats

© d'aquesta edició, FUOC, 2019

Av. Tibidabo, 39-43, 08035 Barcelona

Disseny: Manel Andreu

Realització editorial: Oberta UOC Publishing, SL

Dipòsit legal: B-616-2019

Cap part d'aquesta publicació, incloent-hi el disseny general i la coberta, no pot ser copiada, reproduïda, emmagatzemada o transmesa de cap manera ni per cap mitjà, tant si és elèctric com químic, mecànic, òptic, de gravació, de fotocòpia o per altres mètodes, sense l'autorització prèvia per escrit dels titulars del copyright.

Índex

Introducció	5
Objectius	8
1. El sistema d'Inspecció de Treball i Seguretat Social	9
1.1. Normativa bàsica	9
1.2. Organització del sistema	11
2. Funcions i àmbit d'actuació de la Inspecció de Treball i Seguretat social	17
2.1. La funció inspectora	17
2.2. Àmbit d'actuació de la Inspecció de Treball i Seguretat Social	20
2.3. Auxili i col·laboració amb la Inspecció de Treball i Seguretat Social i col·laboració de la Inspecció de Treball i Seguretat Social	22
3. Estatut del personal amb funcions inspectores	25
3.1. Inspectors i sotsinspectors	25
3.2. Facultats dels inspectors de treball i Seguretat Social	26
3.3. Facultats dels sotsinspectors laborals	28
3.4. Col·laboració amb els funcionaris de la Inspecció de Treball i Seguretat Social	30
4. Les actuacions inspectores	32
4.1. Inici de les actuacions inspectores	32
4.2. Desenvolupament de les actuacions inspectores: la caducitat	34
4.3. Modalitats i documentació de les actuacions inspectores	36
5. Conseqüències de les actuacions inspectores	39
5.1. Mesures derivades de les actuacions inspectores	39
5.2. Extensió d'actes d'infracció i d'actes de liquidació	41
5.3. Incoació de procediments administratius	44
5.4. Proposta de procediments d'ofici	45
5.5. Mesures derivades de les actuacions inspectores en matèria de prevenció de riscos laborals	46
5.6. Altres mesures	48
Resum	50
Activitats	51

Exercicis d'autoavaluació.....	51
Solucionari.....	54
Bibliografia.....	55

Introducció

La Inspecció de Treball i Seguretat Social és el conjunt de principis legals, normes, òrgans, personal i mitjans materials, inclosos els informàtics, que contribueixen al compliment adequat de la missió que té encomanada, segons el que estableix la Llei 23/2015, d'11 de juliol, ordenadora del Sistema d'Inspecció de Treball i Seguretat Social. Es tracta, en definitiva, d'instrumentar mecanismes de control del compliment de les normes que contribueixin a aconseguir l'eficàcia d'aquestes i que garanteixin, en l'àmbit d'un dret tuitiu, els drets dels treballadors. Pel que fa a l'estructura d'aquest Sistema, el Reial decret 192/2018, de 6 d'abril, aprova els estatuts de l'organisme autònom Organisme Estatal Inspecció de Treball i Seguretat Social, mentre que la Llei 11/2010, de 19 de maig, crea l'Agència Catalana d'Inspecció de Treball.

Ja en el projecte de llei del Ministeri de Foment de 8 d'octubre de 1855 es justifica la necessitat d'una inspecció, basada en el control del treball infantil, les mesures de salubritat i higiene en el treball i la prevenció dels riscos laborals, i es preveu el nomenament d'inspectors de la indústria manufacturera per a vigilar el compliment de les normes que regulaven aquestes matèries. Previsions semblants es van succeir en diferents normes en relació amb el treball en les mines (Llei de 29 de desembre de 1868) o el treball de nens i menors (Llei de 24 de juliol de 1873), fins que per Llei de 13 de març de 1900 es preveu la constitució de les juntes provincials i locals de reformes socials, precedent de l'actual Inspecció de Treball, i les funcions de les quals eren inspeccionar tot centre de treball per cuidar que tinguessin condicions de salubritat i higiene, entendre de les reclamacions que es poguessin plantejar en les empreses i vetllar pel compliment de la llei.

L'aprovació de la Llei d'accidents de treball de 30 de gener de 1900 i la del seu Reglament de 28 de juliol de 1900, precedents remots del nostre sistema actual de Seguretat Social, representa la generació de responsabilitat empresarial en una relació extensa de 15 treballs diferents. Posteriorment, la Llei de 3 de març de 1904 i el seu Reglament de 19 d'abril de 1905 van sancionar la prohibició del treball material el diumenge per compte d'altri, i també que es fes "amb publicitat" per compte propi. L'aparició d'aquestes lleis socials va generar, davant la immediata constatació de l'incompliment generalitzat, la necessitat de plantejar un sistema de control que les fes eficaces. Així, al març de 1904 es va constituir amb aquesta finalitat l'Institut de Reformes Socials, amb un servei d'inspecció que atenia, juntament amb les juntes locals de reformes socials, les denúncies presentades en relació amb aquesta normativa i que actuava també davant casos de clar incompliment de les lleis.

Com a culminació d'aquest procés, el 1906 es crea la Inspecció de Treball, amb la finalitat de vetllar pel compliment de la Llei d'accidents de treball, la llei que regulava les condicions de treball de dones i nens, la Llei de descans dominical i "les altres lleis i disposicions protectores i reguladores del treball dictades o que es puguin dictar en endavant". El reglament per al servei de la Inspecció de Treball, aprovat per Decret d'1 de març de 1906, dota als inspectors de l'atribució de visitar els centres de treball, inspeccionar els documents de l'empresari, i castigar amb multa qualsevol obstrucció a aquestes tasques. També crea el llibre de visita a la disposició dels inspectors de treball, que són considerats funcionaris de caràcter administratiu dependents, com a delegats, de l'Institut de Reformes Socials, i que disposarien d'un sou fix i de les quantitats en concepte de dietes i locomoció que requerissin quan haguessin de sortir de la seva residència habitual per motius relacionats amb el servei.

Aquesta primera norma reguladora de la Inspecció de Treball posa èmfasi especial en el fet que la missió dels inspectors ha de tenir un caràcter preventiu, tant com repressiu, atenent al fet que la legislació es dirigeix a protegir l'obrer, però sense causar "vexacions a la indústria". Literalment, es deia que els inspectors "en les seves visites han d'escoltar les queixes i reclamacions que els facin, i fer-los comprendre l'esperit de les lleis i reglaments". En aquest primer moment, la Inspecció s'organitzava territorialment en una Inspecció Central i inspectors i delegats ressents en províncies: regionals, provincials i ajudants o auxiliars.

En els anys següents es van anar incorporant noves funcions a les actuacions de la Inspecció de Treball. Així, després de l'aprovació el 1907 de la Llei d'emigració i la del seu reglament el 1908, apareix la figura de l'inspector d'emigració, amb funcions de control del compliment d'aquestes normes. El 1920 es crea el Ministeri de Treball, en el qual s'inclou inicialment una Direcció General d'Acció Social i Emigració, que va ser substituïda el 1929 per la Inspecció General d'Emigració. Finalment, la Llei de 15 de desembre de 1939 va establir l'absorció d'aquesta Inspecció d'Emigració de la Inspecció de Treball, i es crea el Cos Nacional de la Inspecció de Treball, que passa a tenir tres grans competències: treball, assegurances socials i emigració.

Durant el franquisme es van ampliar les funcions de la Inspecció de Treball, i van abastar competències en matèria de mediació en conflictes col·lectius i assessorament a empresaris i treballadors. En aquesta època s'aprova la Llei 39/1962, de 21 de juliol, sobre ordenació de la Inspecció de Treball, que en aquells moments passa a absorbir la Inspecció Tècnica de Previsió Social, que havia estat creada el 1944. Posteriorment, la disposició addicional novena de la Llei 30/1984, de 2 d'agost, de mesures per a la reforma de la funció pública, crea el Cos Superior d'Inspectors de Treball i Seguretat Social, en el qual s'integren els funcionaris pertanyents a l'escala tècnica del Cos Nacional d'Inspecció de Treball, i el personal funcionari del Cos de Controladors de la Seguretat Social que es trobi en possessió de la titulació acadèmica superior corresponent al moment de l'entrada en vigor d'aquesta Llei. La mateixa disposició crea el Cos

de Controladors Laborals com a cos de gestió en matèria d'inspecció de treball i Seguretat Social, que posteriorment es va integrar en el Cos de Sotsinspectors Laborals. La Inspecció de Treball i Seguretat Social, orgànicament inclosa en el Ministeri de Treball, Migracions i Seguretat Social, va concloure aquest llarg procés històric amb la seva configuració actual, en el marc d'un estat social i democràtic de dret, establerta en la vigent Llei 23/2015, d'11 de juliol, ordenadora del Sistema d'Inspecció de Treball i Seguretat Social, que deroga l'anterior Llei 42/1997, de 14 de novembre.

En l'àmbit internacional, el naixement de l'Organització Internacional del Treball (OIT) el 1919 va representar el reconeixement de la Inspecció com una activitat institucional dels estats, amb la finalitat de promoure i millorar les condicions dels treballadors. Entre l'àmplia producció normativa de l'OIT, tenen especial rellevància en aquest àmbit del Conveni 81 (1947), relatiu a la Inspecció de Treball en la indústria i el comerç, la Recomanació 81 (1947), sobre la Inspecció de Treball, i el Conveni 129 (1969), sobre la Inspecció de Treball en l'agricultura.

Objectius

En aquest mòdul s'estableixen els objectius següents:

- 1.** Conèixer l'origen de la Inspecció de Treball, la seva evolució històrica i la seva configuració actual, i també l'encaix d'aquesta en l'estructura administrativa de l'Estat.
- 2.** Analitzar l'estructura orgànica del sistema d'Inspecció de Treball i Seguretat Social i l'organització territorial d'aquest en el marc de l'Estat de les autonomies.
- 3.** Determinar l'organització interna del sistema d'Inspecció de Treball i Seguretat Social i els mecanismes de planificació dels objectius, amb vista a la consecució de les seves finalitats.
- 4.** Establir els continguts de la funció inspectora, precisant aquells aspectes més rellevants de les seves actuacions i els límits i garanties que en l'exercici de les seves funcions tenen els funcionaris de la Inspecció de Treball i Seguretat Social.
- 5.** Analitzar detalladament les actuacions inspectores, des del seu origen fins a les mesures que se'n poden derivar, tant en l'àmbit del dret sancionador com fora d'aquest.
- 6.** Conèixer el contingut formal de les actuacions inspectores i els aspectes documentals. Especialment, el llibre de visites de la Inspecció de Treball i Seguretat Social.
- 7.** Determinar l'estatut jurídic del personal inspector, relacionant les competències i atribucions dels inspectors de treball i Seguretat Social i les dels sotsinspectors laborals.
- 8.** Conèixer el procediment inspector i el relacionat amb les actuacions que generen actes d'infracció i actes de liquidació de quotes de la Seguretat Social.
- 9.** Analitzar el contingut d'altres mesures derivades de les actuacions inspectores, com ara informes, mesures preventives o inici de procediments d'ofici.

1. El sistema d'Inspecció de Treball i Seguretat Social

1.1. Normativa bàsica

Com ja hem vist, la vigent **Llei ordenadora de la Inspecció de Treball i Seguretat Social** (LOITSS) és la Llei 23/2015, d'11 de juliol. El vigent Sistema d'Inspecció de Treball i Seguretat Social s'ordena, en la seva organització i funcionament, d'acord amb els següents **principis**:

- a) Eficàcia i qualitat en la prestació del servei als ciutadans.
- b) Concepció única i integral del Sistema, garantint-ne un funcionament cohesionat mitjançant la coordinació, cooperació i participació de les diferents administracions públiques.
- c) Unitat de funció i d'actuació inspectora en totes les matèries de l'ordre social, sens perjudici dels criteris d'especialització funcional i d'actuació programada.
- d) Imparcialitat, objectivitat i igualtat de tracte i no discriminació en l'exercici de la funció inspectora.
- e) Reserva de la funció inspectora en l'ordre social als funcionaris del cos superior d'inspectors de Treball i Seguretat Social i del cos de subinspectors laborals.
- f) Organització i desenvolupament de l'activitat d'acord amb els principis de treball programat i en equip.
- g) Ingress i convocatòria únics en els Cossos Nacionals d'Inspectors de Treball i Seguretat Social i de Subinspectors Laborals, mitjançant processos selectius unitaris de caràcter estatal.
- h) Mobilitat entre les administracions públiques en els processos de provisió de llocs de treball per a funcionaris dels Cossos Nacionals del Sistema d'Inspecció.
- i) Participació institucional de les organitzacions sindicals i empresarials més representatives respecte del conjunt de les funcions atribuïdes al Sistema.

Aquesta LOITSS succeeix la LLei 42/1997, de 14 de novembre, i suposa la creació d'una nova Oficina de lluita contra el frau, encarregada de l'impuls i la coordinació de les mesures de combat al treball no declarat, planteja una major participació de les comunitats autònomes i els interlocutors socials i avan-

ça en l'especialització dels funcionaris. A més, es creen dues escales dins del Cos de Subinspectors Laborals: una d'Ocupació i Seguretat Social i una altra de Seguretat i Salut Laboral.

Finalment, es tracta d'una normativa concorde al contingut dels convenis 81 i 129 de l'OIT i garant del principi d'unitat de funció.

A més de la LOITSS, tenen rellevància especial en aquesta matèria les normes següents:

- Reial decret legislatiu 5/2000, de 4 d'agost, pel qual s'aprova el text refós de la Llei sobre infraccions i sancions en l'ordre social (LISOS). Aquesta norma succeeix la Llei 8/1988, de 7 d'abril.
- Llei 39/2015, d'1 d'octubre, del procediment administratiu comú. Aquest procediment administratiu comú és d'aplicació subsidiària en aquesta matèria.
- Reial decret legislatiu 8/2015, de 30 d'octubre, pel qual s'aprova el text refós de la Llei general de la Seguretat Social (LGSS). Estableix les competències de la Inspecció en relació amb les reclamacions de deutes per quotes de la Seguretat Social mitjançant les actes de liquidació.
- Reial decret legislatiu 2/2015, de 23 d'octubre, pel qual s'aprova el text refós de la Llei de l'Estatut dels Treballadors (ET). En aquesta norma es fa referència a determinades funcions de la Inspecció en relació amb els procediments de reducció de jornada i suspensió de contractes de treball, i també en els d'acomiadaments col·lectius. També es regulen funcions de la Inspecció en relació amb els drets de representació col·lectiva dels treballadors en les empreses.
- Llei 31/1995, de 8 de novembre, de prevenció de riscos laborals (LPRL). En aquesta norma s'estableixen les funcions i competències de la Inspecció de Treball i Seguretat Social en aquesta matèria.
- Reial decret 192/2018, de 6 d'abril, pel qual s'aproven els estatuts de l'organisme autònom Organisme Estatal Inspecció de Treball i Seguretat Social.
- Llei 11/2010, de 19 de maig, de l'Agència Catalana d'Inspecció de Treball.
- Reial decret 928/1998, de 14 de maig, pel qual s'aprova el Reglament general sobre procediments per a la imposició de sancions per infraccions en l'ordre social i expedients liquidatoris de quotes de la Seguretat Social (RPSL).

- Reial decret 138/2000, de 4 de febrer, pel qual s'aprova el Reglament d'organització i funcionament de la Inspecció de Treball i Seguretat Social (ROFITSS).

1.2. Organització del sistema

Sens dubte, una de les novetats principals introduïdes ja per l'anterior LOITSS (Llei 42/1997) i que es manté a l'actual, és l'adaptació del sistema d'Inspecció a l'organització territorial de l'Estat emanada de la Constitució. Així, l'organització de les actuacions inspectores correspon als òrgans de l'Administració General de l'Estat –Reial decret 192/2018, de 6 d'abril, pel qual s'aproven els estatuts de l'organisme autònom Organisme Estatal Inspecció de Treball i Seguretat Social– i als de les comunitats autònomes respectives –Llei 11/2010, de 19 de maig, de l'Agència Catalana d'Inspecció de Treball–, d'acord amb la distribució competencial establerta entre una i les altres, però sempre amb subjecció als principis de concepció única i integral del sistema d'Inspecció de Treball i Seguretat Social, i de col·laboració, coordinació i cooperació recíproques entre totes les administracions implicades en l'organització d'aquest sistema.

La LOITSS vigent crea un nou organisme autònom, anomenat "Organismo Estatal Inspección de Trabajo y Seguridad Social", en el Consell Rector del qual hi participaran l'Administració General de l'Estat i les comunitats autònomes, com a titulars que són de les competències materials sobre les quals la Inspecció treballa. El principi de participació institucional es manifesta mitjançant la presència de les organitzacions sindicals i empresarials més representatives en el Sistema d'Inspecció, quant a representants que són dels principals destinataris de l'activitat inspectora, els treballadors i les empreses. La llei preveu l'existència d'un Consell General com a òrgan de participació institucional en les matèries relatives a l'Organisme Estatal i al qual s'atribueixen funcions d'informació, audiència i consulta en els assumptes dels quals en tingui coneixement el Consell Rector. Els estatuts d'aquest Organisme han estat aprovats pel Reial decret 192/2018, de 6 d'abril.

D'altra banda, s'institueix l'autoritat autonòmica de la Inspecció de Treball i Seguretat Social, que serà el càrrec designat per cada govern autonòmic, a qui la llei encomana, entre d'altres funcions, les d'impuls, proposta i supervisió de les actuacions inspectores respecte de les competències autonòmiques en el seu territori. En el cas de Catalunya, cal tenir present la Llei 11/2010, de 19 de maig, de l'Agència Catalana d'Inspecció de Treball. En l'àmbit de les relacions entre l'Administració General de l'Estat i les comunitats autònomes, s'estableixen mecanismes de cooperació mitjançant la instauració de Comissions Operatives Autonòmiques de la Inspecció de Treball i Seguretat Social,

que es basen en la interlocució permanent en l'esfera territorial entre la Inspecció i les administracions públiques titulars de les competències materials d'execució de la legislació de l'ordre social.

L'estructura territorial bàsica de l'organització del sistema d'Inspecció és la següent:

- L'Organisme Estatal Inspecció de Treball i Seguretat Social, amb els mecanismes de participació que hem vist
- Una direcció territorial en cadascuna de les comunitats autònomes pluriprovincials
- Una inspecció provincial en cadascuna de les províncies

Cal tenir en compte que actualment hi ha dues comunitats autònomes a les quals s'han traspassat competències en matèria d'Inspecció no solament de caràcter organitzatiu, sinó també funcionalment i orgànicament. Aquestes dues comunitats són Catalunya i el País Basc, que tenen els seus propis sistemes d'Inspecció; són els següents:

- Inspecció de Treball de Catalunya, que és un organisme dependent del Departament d'Empresa i Ocupació de la Generalitat de Catalunya. L'1 de maig de 2010 es va crear el Consorci d'Inspecció de Treball i Seguretat Social de Catalunya com a mecanisme bilateral de coordinació en aquesta matèria entre l'Administració General de l'Estat i la d'aquesta comunitat autònoma, d'acord amb el que estableix la Llei 11/2010, de 19 de maig, de l'Agència Catalana d'Inspecció de Treball.
- Per acord de 22 de juny de 2011 de la comissió mixta de transferències, aprovat pel Decret 142/2011, de 28 de juny, sobre traspàs de funcions i serveis a la comunitat autònoma del País Basc en matèria de funció pública inspectora de la Inspecció de Treball i Seguretat Social, es traspassa a la comunitat autònoma del País Basc l'exercici de la funció inspectora en el seu àmbit territorial, i els serveis de la Inspecció de Treball i Seguretat Social. S'ha constituït una sotsdirecció de la Inspecció de Treball del País Basc en el Departament d'Ocupació i Polítiques Socials del Govern Basc.

La **Conferència Sectorial d'Afers Laborals**, regulada en els arts. 16 de la LOITSS i 42 del ROFITSS, és l'òrgan per mitjà del qual l'Administració General de l'Estat i les de les comunitats autònomes arbitren les mesures necessàries per a garantir els mecanismes de cooperació requerits per a l'exercici de les funcions de la LOITSS (cal tenir en compte, com ja hem vist, que la nova Llei 23/2015 preveu la creació de les Comissions Operatives Autonòmiques de la Inspecció de Treball i Seguretat Social).

Aquest òrgan funciona amb subjecció al seu reglament intern i coneix de les qüestions de caràcter multilateral relatives al sistema d'Inspecció de Treball i Seguretat Social que se li sotmetin o que recaptin els seus membres, com ara els programes generals i territorials d'objectius, les propostes d'integració o coordinació de plans territorials, la programació acordada en les comissions territorials, la disposició general de mitjans i la seva distribució, i els altres assumptes que s'estimin pertinents. Anualment, l'Autoritat Central de la Inspecció presenta a la Conferència Sectorial un informe sobre l'actuació general del sistema d'Inspecció l'any anterior.

Les **comissions territorials de la Inspecció de Treball i Seguretat Social**, regulades en els arts. 17 de la LOITSS i 44 del ROFITSS, són òrgans de cooperació bilateral per a facilitar el compliment de les cometes pròpies de la Inspecció de Treball i Seguretat Social, i es constitueixen en cada comunitat autònoma sota la presidència de l'autoritat corresponent.

Aquests òrgans estableixen els objectius i programes d'actuació ordinària de la Inspecció de Treball i Seguretat Social en les seves diferents àrees funcionals, i també els programes d'interès autonòmic o estatal que es considerin, i el seguiment i control dels resultats. També determinen els mitjans i col·laboracions que es considerin necessaris per al compliment, particularment en matèria de col·laboració pericial, assessorament tècnic i auxili, i també les regles o criteris per al desenvolupament de la col·laboració institucional recíproca entre l'Administració autonòmica i l'Autoritat Central.

L'**Autoritat Central**, a la qual fa referència l'article 4 del Conveni número 81 de l'OIT, com a òrgan del Ministeri d'Ocupació i Seguretat Social, regulat en els arts. 31 de la LOITSS i 46 i 47 del ROFITSS, és el Director de l'Organisme Estatal Inspecció de Treball i Seguretat Social.

La dependència funcional està referida a l'Administració que tingui assignada la competència material en cada cas. Té les competències següents:

- La direcció, coordinació i fiscalització de l'actuació i funcionament de la Inspecció de Treball i Seguretat Social i el coneixement dels informes i memòries de les direccions territorials i prefectures provincials de la Inspecció indicada.
- La representació, participació i col·laboració administrativa en la Unió Europea i en els restants àmbits internacionals en els afers relacionats amb la Inspecció de Treball i Seguretat Social.
- Les funcions d'alta inspecció que se li confereixin.

- La secretaria permanent de la Comissió de Treball per a la Inspecció de Treball i Seguretat Social de la Conferència Sectorial.
- La relació institucional amb les corresponents autoritats de les comunitats autònomes, especialment amb els presidents respectius de cada comissió territorial de la Inspecció de Treball i Seguretat Social, a l'efecte d'assegurar la coherència general del sistema d'Inspecció i establir l'aplicació dels objectius generals en la seva actuació.
- La prefectura de personal dels funcionaris que integren el sistema de la Inspecció de Treball i Seguretat Social, sense perjudici de les competències atribuïdes a altres òrgans per la normativa de funció pública i del que s'estableixi en aplicació dels acords bilaterals.
- La definició dels criteris tècnics i operatius comuns per al desenvolupament de la funció inspectora en aplicació dels objectius de caràcter general que defineixi la Conferència Sectorial.
- La realització d'estadístiques, informes i memòries sobre l'actuació del sistema d'Inspecció de Treball i Seguretat Social, que han de ser únics quan es refereixin a l'àmbit general del territori de l'Estat o tinguin per destinatari òrgans supranacionals o internacionals.
- La inspecció dels centres regits o gestionats per l'Administració General de l'Estat, i també la direcció i execució de les actuacions inspectores d'àmbit supraautonòmic i l'emissió dels informes que escaiguin.
- L'organització, a escala general, de processos d'ingressos de formació, perfeccionament i especialització per a la Inspecció de Treball i Seguretat Social, sense perjudici de les competències atribuïdes a altres òrgans en la normativa de funció pública.
- El coneixement i resolució dels expedients i recursos assenyalats per la normativa aplicable, i també d'aquells altres incoats per la Inspecció i que no corresponguin expressament a altres autoritats de les administracions públiques.
- El coneixement de les qüestions que se suscitin davant el Departament per actuacions de la Inspecció de Treball i Seguretat Social, i també la definició dels principis interpretatius i tècnics comuns a l'actuació del sistema d'Inspecció de Treball i Seguretat Social, sense perjudici de les facultats que en les matèries transferides tenen, en aquest aspecte, les autoritats autonòmiques.

Direcció Especial d'Inspecció

Cal assenyalar que en l'oficina de l'Autoritat Central de la Inspecció de Treball i Seguretat Social hi ha una **Direcció Especial d'Inspecció**, regulada en els arts. 57 i 58 del ROFITSS,

la competència del qual arriba a la totalitat del territori espanyol en les matèries que funcionalment tingui atribuïdes. En aquests àmbits materials ha de coordinar les actuacions de les direccions territorials i inspeccions provincials, i n'assumeix la direcció tècnica sota el principi d'unitat d'acció i de criteri.

Les direccions territorials de la Inspecció de Treball i Seguretat Social, que depenen de les autoritats central i autonòmica, desenvolupen les competències i facultats establertes en els arts. 50 i 51 del ROFITSS i, si escau, les que s'estableixin en els acords bilaterals corresponents.

Les seves funcions principals són les següents:

- Coordinar l'actuació dels caps de les inspeccions provincials de treball i Seguretat Social del seu territori.
- La relació orgànica i la inherent a la seva dependència funcional, amb les autoritats autonòmiques i estatals competents. A tals efectes, trimestralment ha d'informar sobre les actuacions, resultats i incidències de la Inspecció en la seva demarcació al president de la comissió territorial respectiva i a l'Autoritat Central.
- Proposar les mesures per al suport tècnic i la col·laboració pericial per a l'acompliment de l'actuació inspectora de seguretat i salut laboral en aplicació de les regles que s'hagin acordat.
- Posar de manifest a l'Autoritat Central o a l'autonòmica les necessitats existents per a l'acompliment de la funció inspectora en el seu àmbit territorial, i proposar raonadament les solucions possibles.
- Impulsar i exercir la coordinació amb els organismes gestors dels sistemes de protecció social pública.
- Conèixer i resoldre els recursos de competència seva en els termes assenyalats per la normativa aplicable.
- Elevar a l'Autoritat Central les propostes que per la seva transcendència o interès general determinin la conveniència d'establir criteris tècnics comuns per a l'actuació inspectora.
- Formar part de la Junta Consultiva de la Inspecció de Treball i Seguretat Social, establerta en l'Oficina de l'Autoritat Central.
- Qualsevol altra de naturalesa anàloga a les anteriors o que li pugui encomanar l'Autoritat Central, l'autonòmica o la comissió territorial respectiva.

Les **inspeccions provincials**, finalment, estan regulades en els arts. 52 i 53 del ROFITSS i es troben a les ciutats de Ceuta i Melilla i en cadascuna de les províncies de l'Estat. La Inspecció Provincial de Treball i Seguretat Social constitueix la unitat administrativa de destinació dels funcionaris en el desplegament perifèric, disposa de capacitat funcional, administrativa i de gestió pressupostària, i està dotada dels mitjans personals, materials i operatius que permetin una acció inspectora integral al seu territori.

Cada inspecció provincial depèn orgànicament de l'Autoritat Central i funcionalment de l'autoritat de l'Administració competent en les matèries en què actua. Les inspeccions provincials assumeixen el desenvolupament i execució dels programes generals que els afectin i els que estableixi per al seu àmbit la respectiva comissió territorial, per al compliment de la qual han d'establir al programació de serveis oportuna.

L'article 34 de la LOITSS fa referència al fet que la Comissió Operativa Autonòmica de la Inspecció de Treball i Seguretat Social portarà a terme la integració dels plans i programes d'actuació de cadascuna de les administracions, d'acord amb les prioritats establertes i l'aprovació del programa territorial d'objectius.

Correspon, després, als caps de les inspeccions provincials, programar l'acció inspectora en compliment dels objectius assignats, dirigir l'assignació de serveis a les unitats especialitzades, inspectors i equips, i el registre per ordre cronològic, i també el control dels termes i terminis per a les actuacions. També han de vetllar pel compliment de les instruccions i programació de serveis de funcionament de la Inspecció.

2. Funcions i àmbit d'actuació de la Inspecció de Treball i Seguretat social

2.1. La funció inspectora

Tal com assenyala l'article 1.2 de la LOITSS, la Inspecció de Treball i Seguretat Social és un servei públic al qual correspon exercir la vigilància del compliment de les normes d'ordre social i exigir les responsabilitats pertinents, i també l'assessorament i, si escau, arbitratge, mediació i conciliació en aquestes matèries. Aquestes funcions les du a terme la Inspecció de conformitat amb els principis de l'Estat social i democràtic de dret que consagra la CE, i amb els convenis número 81 i 129 de l'OIT.

El sistema de la Inspecció de Treball i Seguretat Social està constituït pel conjunt de principis legals, normes, òrgans, funcionaris i mitjans materials que contribueixen al compliment adequat de la normativa vigent en les matèries següents:

- Relacions laborals.
- Prevenció de riscos laborals.
- Seguretat Social i protecció social.
- Col·locació, ocupació, formació professional per a l'ocupació i protecció per desocupació.
- Economia social.
- Migració, moviments migratoris i treball d'estrangers.
- Igualtat de tracte i oportunitats i no discriminació en l'ocupació.
- Les altres matèries que li siguin atribuïdes.

La funció inspectora, per tant, té com a primera comesa la vigilància i exigència del compliment de les normes legals, reglamentàries i contingut normatiu dels convenis col·lectius en les matèries assenyalades anteriorment, i en particular en els àmbits següents:

- Sistema de relacions laborals.
 - Normes en matèria de relacions laborals individuals i col·lectives, recollides als títols I i III de l'ET.
 - Normes sobre protecció, drets i garanties dels representants dels treballadors, regulats al títol II de l'ET.

- Normes en matèria de tutela i promoció de la igualtat de tracte i oportunitats i no discriminació al treball.
- Normes en matèria de desplaçament de treballadors en el marc d'una prestació de serveis transnacional, regulades a la Llei 45/1999, de 29 de novembre.
- Prevenció de riscos laborals.
 - Normes en matèria de prevenció de riscos laborals, i també de les normes juridicotècniques que incideixin en les condicions de treball en aquesta matèria. També s'inclou l'exercici de les funcions d'investigació d'accidents de treball i malalties professionals. Sens dubte, la norma bàsica en aquesta matèria és la LPRL, que té abundant normativa de desenvolupament.
- Sistema de Seguretat Social.
 - Normes en matèria de camp d'aplicació, inscripció, afiliació, altes i baixes de treballadors, cotització i recaptació de quotes del sistema de la Seguretat Social. Aquestes matèries estan regulades en la LGSS i en la seva normativa de desenvolupament. Concretament, la LGSS dedica a la regulació d'aquests aspectes amb caràcter general el capítol III del seu títol I, i pel que fa referència al règim general, el capítol II del títol II.
 - Normes sobre obtenció i gaudi de les prestacions del sistema de la Seguretat Social, i també dels sistemes de millores voluntàries de l'acció protectora de la Seguretat Social, a més de qualssevol modalitats de sistemes complementaris voluntaris establerts per conveni col·lectiu. La LGSS regula aquests aspectes amb caràcter general en el capítol IV del seu títol I i, respecte del règim general, en els capítols III a XV del títol II.
 - Normes sobre col·laboració en la gestió de la Seguretat Social, i també la inspecció de la gestió i funcionament de les entitats i empreses que col·laboren en aquesta o en la gestió d'altres prestacions o ajudes de protecció social. La LGSS regula aquests aspectes en el capítol VI del seu títol I.
 - L'exercici de la inspecció del Ministeri d'Ocupació i Seguretat Social, de conformitat amb l'article 5.2, apartat d), de la LGSS, que estableix que, dins de les competències de l'Estat, correspon al Ministeri d'Ocupació i Seguretat Social, entre altres, la inspecció de la Seguretat Social per mitjà de la Inspecció de Treball i Seguretat Social.
- Ocupació i migracions.
 - Normes en matèria de col·locació, ocupació i protecció per desocupació, així com el control de l'aplicació de les subvencions, ajudes de foment de l'ocupació o qualssevol establertes en programes de suport a

la creació d'ocupació o la formació professional per a l'ocupació. A més del contingut en aquesta matèria de l'ET (títol I) i la LGSS (títol III), és especialment rellevant el de la LE.

- Emigració, moviments migratoris i treball d'estrangers. Norma bàsica en aquesta matèria és la LEx.
- Normes en matèria de formació professional per a l'ocupació, excepte quan la legislació autonòmica disposi altres fórmules d'inspecció en la matèria. La normativa en aquesta matèria és àmplia, i en destaca el Reial decret 1147/2011, de 29 de juliol, pel qual s'estableix l'ordenació general de la formació professional del sistema educatiu, en desenvolupament del que es disposa en la Llei orgànica 5/2002, de 19 de juny, de les qualificacions i de la formació professional, i també la Llei 30/2015, de 9 de setembre, per la qual es regula el Sistema de Formació Professional per a l'ocupació en l'àmbit laboral.
- Normes en matèria d'empreses de treball temporal, agències de col·locació i plans de serveis integrats per a l'ocupació. La norma bàsica en aquesta matèria és la LETT.
- Qualsevol altres normes la vigilància de les quals s'encomani específicament a la Inspecció de Treball i Seguretat Social i, en particular, les següents:
 - Les relatives a cooperatives i altres fórmules d'economia social. En aquesta matèria, i sense perjudici de les competències autonòmiques en aquesta, destaca la Llei 27/1999, de 16 de juliol, de cooperatives.
 - Les condicions de constitució de societats laborals, tret que la legislació autonòmica respectiva disposi el contrari i en el seu àmbit d'aplicació. Amb aquesta excepció, la norma bàsica en aquesta matèria és la Llei 44/2015, de 14 d'octubre, de societats laborals i participades.

A més de les funcions assenyalades, la Inspecció de Treball i Seguretat Social en té atribuïdes altres d'**assistència tècnica**, que es concreten en el següent:

- Donar informació i assistència tècnica a les empreses amb ocasió de l'exercici de la funció inspectora, especialment a les petites i mitjanes empreses, a fi de facilitar-los un millor compliment de les disposicions de l'ordre social.
- Proporcionar informació i assistència tècnica als treballadors i als seus representants; comunicar-los els resultats i conseqüències de les actuacions inspectores quan hi hagi una denúncia per part d'aquests; i indicar-los les vies administratives o judicials per a la satisfacció dels seus drets, quan

aquests hagin estat afectats per incompliments empresarials comprovats en les actuacions inspectores.

- Prestar assistència tècnica a entitats i organismes de la Seguretat Social, i a les autoritats competents de l'Administració General de l'Estat i de les comunitats autònomes, quan els sigui sol·licitada.
- Informar, assistir i col·laborar amb altres òrgans de les administracions públiques pel que fa a l'aplicació de normes de l'ordre social, o a la vigilància i control d'ajuts i subvencions públiques.
- Emetre els informes que li demanin els òrgans judicials competents, en l'àmbit de les funcions i competències inspectores, quan així ho estableixi una norma legal.

Finalment, a més de les funcions de control i vigilància assenyalades en el compliment de la normativa i d'assistència tècnica, la Inspecció té també funcions d'**arbitratge, conciliació i mediació**. Sense perjudici de les funcions tècniques d'informació i assessorament, aquestes funcions d'arbitratge de la Inspecció, si ho sol·liciten qualssevol de les parts, és incompatible amb l'exercici simultani de la funció inspectora feta per la mateixa persona que té la titularitat d'aquesta funció sobre les empreses sotmeses al seu control i vigilància. Aquest tercer grup de funcions inspectores es concreta en les següents:

- La conciliació i mediació en els conflictes i vagues quan aquesta sigui acceptada per les parts sense perjudici del que es disposa en la LRJS.
- L'arbitratge, a petició de les parts, en conflictes laborals i vagues, o altres que se sol·licitin expressament.

2.2. Àmbit d'actuació de la Inspecció de Treball i Seguretat Social

Per al desenvolupament de les funcions que té atribuïdes, l'actuació de la Inspecció de Treball i Seguretat Social s'estén tant a les persones físiques com a les persones jurídiques, ja siguin públiques o privades. També entren dins de l'àmbit d'actuació de la Inspecció les comunitats de béns, com a subjectes obligats o responsables del compliment de les normes d'ordre social.

Les actuacions inspectores es desenvoluparan en els àmbits següents:

- Les empreses, els centres de treball i, en general, els llocs en què s'executi la prestació laboral, encara que estiguin directament regits o gestionats per les administracions públiques o per entitats de dret públic amb personalitat jurídica pròpia vinculades o dependents de qualssevol.

- Els vehicles i els mitjans de transport en general, en els quals es presti treball, inclosos els bucs de les marines mercant i pesquera, els avions i aeronaus civils, i també les instal·lacions i explotacions auxiliars o complementàries en terra per al servei d'aquells.
- Els ports, aeroports, vehicles i punts de sortida, escala i destinació, quant als viatges d'emigració i immigració interior. Cal tenir en compte, a més, que totes aquestes instal·lacions poden tenir la consideració de centres de treball a l'efecte de les actuacions inspectores respecte dels treballadors que prestin serveis en aquests.
- Les entitats i empreses col·laboradores en la gestió de la Seguretat Social.
- Les entitats públiques o privades que col·laborin amb les diferents administracions públiques en matèria de protecció i promoció social.
- Les societats cooperatives en relació amb la seva constitució i funcionament i amb el compliment de les normes d'ordre social en relació amb els seus socis treballadors o socis de treball, i a les societats laborals quant a la seva qualificació com a tals, sense perjudici del que estableixi la legislació aplicable a la matèria.

Cal tenir en compte, no obstant això, que els centres de treball, establiments, locals i instal·lacions la vigilància dels quals estigui legalment atribuïda a altres òrgans de les administracions públiques es continua regint per la seva normativa específica, sense perjudici de la competència de la Inspecció de Treball i Seguretat Social en les matèries no afectades per aquesta.

En aquest sentit, i amb aquesta última excepció, els centres de treball i **establiments militars** dependents de l'Administració militar queden exceptuats de l'àmbit material d'actuació de la Inspecció de Treball i Seguretat Social i es continuen regint per la seva normativa específica. En la pràctica, i per a salvaguardar els interessos de la defensa nacional i la seguretat i eficàcia dels centres, bases i establiments afectes a aquesta, es determina mitjançant instruccions conjuntes dels ministeris de Defensa i d'Ocupació i Seguretat Social el procediment d'inspecció sobre empreses que exerceixin activitats en centres, bases o establiments militars.

D'altra banda, cal considerar que la vigilància de la legislació de l'ordre social en **locals i instal·lacions diplomàtiques** acollits a extraterritorialitat i en els protegits per convenis internacionals ha de respectar l'exclusió només a l'efecte de presència física inspectora, en la manera que estableixin els ministeris d'Afers Exteriors i d'Ocupació i Seguretat Social.

Preavis en dependències de l'Administració pública

Per finalitzar, cal assenyalar que l'article 3.3 del ROFITSS establia que les actuacions inspectores en centres o dependències de l'Administració pública havien de ser preavisades

a qui es trobés al capdavant del centre per inspeccionar. No obstant això, aquest precepte ha estat anul·lat pel Tribunal Suprem en Sentència de 10 de febrer de 2003 (BOE de 16 de maig).

2.3. Auxili i col·laboració amb la Inspecció de Treball i Seguretat Social i col·laboració de la Inspecció de Treball i Seguretat Social

La Inspecció de Treball i Seguretat Social rep el suport i auxili de múltiples organismes i entitats en el desenvolupament de les actuacions inspectores, amb la finalitat d'afavorir-ne l'èxit. Per la seva banda, la ITSS mateixa té el deure de col·laborar amb altres organismes en els termes establerts en la LOITSS.

D'acord amb el que disposa l'art. 16 de la LOITSS, estan **obligats a subministrar** a la Inspecció de Treball i Seguretat Social les dades, informes i antecedents amb transcendència en l'àmbit de les seves competències, i també a prestar-li la col·laboració que li sigui sol·licitada per a l'exercici de la funció inspectora:

- Les autoritats, independentment de la seva naturalesa.
- Els titulars dels òrgans de l'Administració General de l'Estat, de les administracions de les comunitats autònomes i de les entitats locals.
- Els organismes autònoms i les entitats públiques empresarials.
- Les cambres i corporacions, col·legis i associacions professionals.
- Les altres entitats públiques, i els qui, en general, exerceixin funcions públiques.

Aquests mecanismes de col·laboració només tenen les limitacions establertes legalment pel que fa a la intimitat de la persona, al secret de la correspondència o de les informacions subministrades a les Administracions públiques amb finalitat exclusivament estadística. Les comunicacions de dades de caràcter personal a la Inspecció de Treball i Seguretat Social relacionades amb aquestes col·laboracions no necessiten el consentiment de l'interessat.

Específicament, s'estableixen obligacions informatives envers la Inspecció de Treball i Seguretat Social dels **organismes** següents:

- **Consell General del Notariat:** amb la finalitat d'afavorir les tasques de recerca pròpies de les actuacions inspectores, el Consell General del Notariat subministra a la Inspecció de Treball i Seguretat Social, de manera telemàtica, la informació continguda en l'índex únic informatitzat regulat en el article 17 de la Llei del notariat que tingui transcendència en l'exercici de la funció inspectora. A aquests efectes, el notari ha de vetllar per la veracitat estricta d'aquests índexs, i també per la correspondència amb els documents públics autoritzats i intervinguts, i és responsable de qualsevol

discrepància que hi hagi entre aquells i aquests, i també de l'incompliment dels terminis de remissió.

- **L'Administració tributària:** cedeix les seves dades i antecedents a la Inspecció de Treball i Seguretat Social, col·labora amb la Inspecció i amb les entitats gestores i serveis comuns de la Seguretat Social en la lluita contra el frau en la cotització i recaptació de les quotes del sistema de Seguretat Social i contra el frau en l'obtenció i gaudi de les prestacions a càrrec del sistema. A aquests efectes, està previst que les inspeccions Tributària i de Treball i Seguretat Social estableixin programes de mútua correspondència i de coordinació per al compliment de les seves finalitats.
- **Les entitats gestores i col·laboradores i els serveis comuns de la Seguretat Social:** presten la seva col·laboració a la Inspecció de Treball i Seguretat Social i li faciliten, quan se sol·liciten, les informacions, antecedents i dades amb rellevància en l'exercici de la funció inspectora, fins i tot les de caràcter personal objecte de tractament automatitzat sense necessitat, com ja hem assenyalat, de consentiment de l'afectat.
- **Les mutualitats de previsió social:** han de col·laborar i subministrar a la Inspecció de Treball i Seguretat Social les dades i informes que resultin necessaris per al desenvolupament adequat de l'activitat de la Inspecció, quant a la seva condició d'entitat alternativa al règim especial de la Seguretat Social dels treballadors per compte propi o autònoms.
- Especialment significatiu és el paper que tenen en aquest àmbit de suport a les actuacions inspectores les **forces i cossos de seguretat competents**, que estan obligats a prestar el seu auxili i col·laboració a la Inspecció de Treball i Seguretat Social en l'acompliment de les seves funcions, per mitjà dels comandaments designats a aquest efecte per l'autoritat corresponent. L'article 13 del ROFITSS preveu, a aquests efectes, que en els acords bilaterals es puguin establir regles específiques de col·laboració pel que fa als cossos de policia dependents de les comunitats autònomes.

Finalment, els jutjats i tribunals han de facilitar a la Inspecció de Treball i Seguretat Social, d'ofici o a petició d'aquesta, les dades de transcendència per a la funció inspectora que es desprenguin de les actuacions en què coneguin i que no resultin afectades pel secret sumarial.

Finalment, pel que fa referència a la col·laboració amb la ITSS, el títol IV del ROFITSS regula el règim de col·laboració amb la Inspecció de Treball i Seguretat Social dels funcionaris públics, dependents de les administracions públiques que exerceixen tasques tècniques en matèria de prevenció de riscos laborals, per a l'exercici de les funcions a què fa referència l'apartat 2 de l'article 9 de la LPRL.

Aquests **tècnics en prevenció de riscos laborals** tenen funcions de comprovació i control en les empreses i centres de treball referides a les condicions de treball materials o tècniques de seguretat i salut, i quan en els seus informes es constati l'incompliment d'un requeriment formulat prèviament per aquests, s'escau la pràctica d'actes d'infracció, que són estesos per inspectors de treball i Seguretat Social, si escau.

D'altra banda, l'article 17 de la LOITSS estableix que la Inspecció de Treball i Seguretat Social ha de prestar la seva **col·laboració i suport a les administracions públiques** i, especialment, a l'autoritat laboral, entitats gestores i serveis comuns de la Seguretat Social, als quals ha de facilitar les informacions que requereixin com a necessàries per a la seva funció, sempre que es garanteixi el deure de confidencialitat si escau. La ITSS, en l'exercici de les funcions d'inspecció, ha de procurar la col·laboració necessària amb les organitzacions d'empresaris i treballadors, i també amb els seus representants. Periòdicament l'Autoritat Central de la Inspecció de Treball i Seguretat Social ha de facilitar informació sobre extrems d'interès general que es dedueixin de les actuacions inspectores, memòries d'activitats i altres antecedents, a les organitzacions sindicals i empresarials.

Pel que fa referència als **aspectes penals**, si s'aprecia la comissió possible d'un delictes públic, la Inspecció de Treball i Seguretat Social, per la via orgànica que es determini reglamentàriament, ha de remetre al Ministeri Fiscal una relació circumstanciada dels fets que hagi conegut i dels subjectes que puguin resultar afectats.

Finalment, es preveu que la Inspecció de Treball i Seguretat Social pugui prestar ajuda i col·laboració a les autoritats de la Unió Europea amb competències equivalents.

3. Estatut del personal amb funcions inspectores

3.1. Inspectors i sotsinspectors

A més del personal de suport corresponent, la Inspecció de Treball i Seguretat Social disposa de dos cossos de funcionaris als quals específicament s'atribueixen funcions inspectores: són els inspectors de treball i Seguretat Social i els sotsinspectors laborals.

Els equips d'inspecció són l'estructura bàsica de l'acció inspectora, i és en el seu si que es desenvolupen els principis d'especialització i d'unitat de funció i d'acte. Es constitueixen a partir de criteris territorials, sectorials o d'un altre tipus. Els equips han de desenvolupar integralment l'activitat inspectora ordinària en l'àmbit que se'ls assigni i han de disposar, en la mesura del possible, d'inspectors i subinspectors especialitzats en les diferents àrees funcionals.

D'altra banda, l'article 59 del ROFITSS estableix la col·laboració pericial i l'assessorament tècnic a la Inspecció de Treball i Seguretat Social dels funcionaris públics, tècnics en prevenció de riscos laborals, dependents de les comunitats autònomes, i també els de l'Institut Nacional de Seguretat i Higiene en el Treball, en el cas de les ciutats de Ceuta i Melilla.

La inspecció de treball i de la Seguretat Social la fan íntegrament funcionaris de nivell tècnic superior i habilitació nacional pertanyents al **Cos Superior d'Inspectors de Treball i Seguretat Social**, del grup A, subgrup A1, la situació jurídica i condicions de servei del qual els garanteix la independència tècnica, objectivitat i imparcialitat que prescriuen els convenis 81 i 129 de l'OIT.

D'altra banda, les funcions inspectores desenvolupades pels funcionaris del Cos de **Sotsinspectors Laborals** són les establertes a l'article 14 de la LOITSS. Aquest cos conté dues escales, cadascuna d'elles amb funcions específiques, que són les següents: Escala d'Ocupació i Seguretat Social, i Escala de Seguretat i Salut Laboral. Tant el d'inspectors com el de sotsinspectors són cossos nacionals, a l'efecte dels arts. 28 i 29 de la Llei 12/1983, de 14 d'octubre, del procés autonòmic.

Les administracions General de l'Estat i de les comunitats autònomes que hagin rebut el traspàs dels serveis de l'Estat en matèria d'execució de la legislació laboral han d'adoptar, en els seus àmbits de competència respectius, les mesures necessàries per a garantir la col·laboració pericial i l'assessorament tècnic necessaris a la Inspecció de Treball i Seguretat Social.

Catalunya i País Basc

Cal assenyalar que, com hem vist anteriorment, en l'actualitat hi ha dues Comunitats Autònomes –Catalunya i el País Basc– que han rebut la transferència de funcionaris de la Inspecció de Treball i Seguretat Social, els quals han quedat integrats orgànicament en l'administració d'aquestes comunitats autònomes. L'especialització funcional, no obstant això, és compatible amb els principis d'unitat de funció i d'acte.

En tot cas, els funcionaris de la ITSS serveixen amb objectivitat els interessos generals i actuen d'acord amb els principis constitucionals d'eficàcia i jerarquia, amb submissió plena a la llei i al dret, i amb subjecció als criteris tècnics i directius establerts per les autoritats competents. En l'exercici de les seves funcions, i sense minvament de la seva autoritat ni del compliment dels seus deures, han d'observar la màxima correcció amb els ciutadans, i han de procurar pertorbar en la menor mesura possible el desenvolupament de les activitats dels inspeccionats, prestant la deguda atenció a les observacions que els siguin formulades pels representants dels treballadors.

Aquests funcionaris queden, a més, afectats pel règim general d'incompatibilitats de la funció pública, de manera que els inspectors i sot-sinspectors no poden tenir interès directe ni indirecte en empreses o grups d'empreses objecte de la seva actuació, ni assessorar o defensar a títol privat persones físiques o jurídiques amb activitats susceptibles de l'acció inspectora.

Finalment, els funcionaris del Sistema d'Inspecció de Treball i Seguretat Social han de guardar **secret** respecte dels assumptes que coneguin per raó del seu càrrec, i també sobre les dades, informes, origen de les denúncies o antecedents de què hagin tingut coneixement en l'acompliment de les seves funcions. Respecte del personal sense funcions inspectores que presti serveis en òrgans i dependències del sistema d'Inspecció, queda subjecte als mateixos deures de sigil sobre el que conegui per raó del seu lloc de treball.

3.2. Facultats dels inspectors de treball i Seguretat Social

Com ja hem assenyalat, els inspectors desenvolupen totes les funcions pròpies de la Inspecció de Treball i Seguretat Social, ja formin part d'un equip (art. 33 RD 192/2018) o portin a terme les actuacions inspectores de manera individual. En l'exercici de tals funcions, els inspectors de treball i Seguretat Social tenen el caràcter d'autoritat pública i estan autoritzats per al següent:

- Entrar lliurement a qualsevol moment i sense previ avís a tot centre de treball, establiment o lloc subjecte a inspecció i a romandre-hi. Hi ha una important excepció a aquesta regla, i és que quan el centre sotmès a inspecció coincideix amb el domicili de la persona física afectada, els actuants han d'obtenir el consentiment exprés o, si no en tenen, l'autorització judicial.
- En efectuar una visita d'inspecció, els inspectors han de comunicar la seva presència a l'empresari o al seu representant o persona inspeccionada, tret que considerin que aquesta comunicació pugui perjudicar l'èxit de les seves funcions.
- Fer-se acompanyar en les visites d'inspecció pels treballadors, els seus representants i pels perits i tècnics de l'empresa o habilitats oficialment que considerin necessari per al desenvolupament més adequat de la funció inspectora.
- Procedir a practicar qualsevol diligència de recerca, examen o prova que considerin necessari per a comprovar que les disposicions legals s'observen correctament i, en particular, per al següent:
 - Requerir informació, només o davant testimonis, a l'empresari o al personal de l'empresa sobre qualsevol assumpte relatiu a l'aplicació de les disposicions legals, i també a exigir la identificació, o raó de la seva presència, de les persones que es trobin al centre de treball inspeccionat.
 - Exigir la compareixença de l'empresari o dels seus representants i encarregats, dels treballadors, dels perceptors o sol·licitants de prestacions socials i de qualsevol subjectes inclosos en el seu àmbit d'actuació, al centre inspeccionat o en les oficines públiques designades per l'inspector actuant.
 - Examinar al centre de treball la documentació i els llibres de l'empresa, ja sigui en format tradicional o en suport electrònic –en aquest cas han de tenir format tractable, llegible i compatible amb els de ús generalitzat– amb transcendència en la verificació del compliment de la legislació de l'ordre social. L'inspector està facultat per a requerir la presentació d'aquesta documentació en les oficines públiques corresponents, i també per a obtenir còpies i extractes dels documents.
 - Prendre o treure mostres de substàncies i materials utilitzats o manipulats en l'establiment, fer mesures, obtenir fotografies, vídeos, enregistrament d'imatges, aixecar croquis i plànols, sempre que es notifiqui a l'empresari o al seu representant.
- Adoptar, en qualsevol moment del desenvolupament de les seves actuacions, les mesures cautelars que estimin oportunes i siguin proporcionades per a la fi que es persegueixi, per a impedir la destrucció, desaparició o al-

teració de la documentació que hem indicat anteriorment, sempre que no causi perjudici de reparació difícil o impossible als subjectes responsables o impliqui violació de drets.

- Procedir, si escau, a dur a terme les mesures derivades de l'actuació inspectora que veurem en el subapartat següent.

3.3. Facultats dels sotsinspectors laborals

Els funcionaris del Cos de Subinspectors Laborals, ja formin part d'un equip (art. 33 RD 192/2018) o portin a terme les actuacions inspectores de manera individual, estan facultats per desenvolupar les funcions inspectores i exercir les competències atribuïdes a l'article 14 de la LOITSS, sota la direcció i supervisió tècnica de l'inspector de Treball i Seguretat Social responsable de la unitat, grup o equip al qual estiguin adscrits, sense perjudici de la seva dependència dels òrgans directius de la Inspecció de Treball i Seguretat Social.

Com ja hem vist, dins del Cos de Subinspectors Laborals hi ha dues escales:

- Els Subinspectors Laborals d'Ocupació i Seguretat Social.
- Els Subinspectors Laborals de Seguretat i Salut Laboral.

Als subinspectors laborals, pertanyents a l'Escala d'Ocupació i Seguretat Social, els correspondrà actuar en les següents matèries, en els termes que s'estableixin reglamentàriament:

a) La comprovació del compliment en la contractació de les normes en matèria d'ocupació, accés a l'ocupació, bonificacions, subvencions, ajudes i altres incentius o mesures per al foment de l'ocupació o la formació professional per a l'ocupació.

b) La comprovació del compliment de les normes que prohibeixen l'admissió al treball dels menors de setze anys.

c) La comprovació del compliment de la normativa sobre modalitats contractuals, contractes de durada determinada i temporals.

d) La comprovació del compliment de les normes en matèria de camp d'aplicació, inscripció d'empreses, afiliació, altes i baixes de treballadors, cotització i recaptació del sistema de la Seguretat Social, així com les de col·laboració obligatòria de les empreses en la gestió de la Seguretat Social, i les d'obtenció, percepció i gaudi de prestacions de la Seguretat Social, incloses les de desocupació i les de cessament d'activitat.

e) La comprovació del compliment dels requisits exigits per la normativa sobre treball d'estrangers a Espanya.

f) La col·laboració en la investigació i assenyalament de béns susceptibles d'embargament per a l'efectivitat de la via executiva i la identificació del subjecte deutor, o dels responsables solidaris o subsidiaris quan sigui procedent, en tots aquells casos que facin referència o afectin al compliment de les normes de l'ordre social.

g) L'assessorament als empresaris i treballadors amb vista al compliment de les seves obligacions, amb ocasió de l'exercici de la seva funció inspectora.

h) Totes les altres funcions de naturalesa similar que els fossin encomanades pels responsables de la unitat, grup o equip a la qual estiguin adscrits per al desenvolupament de les comeses de la Inspecció de Treball i Seguretat Social, en el marc de les seves competències.

Pel que fa als sotsinspectors laborals, pertanyents a l'Escala de Seguretat i Salut Laboral, els correspondrà actuar en les següents matèries, en els termes que s'estableixin reglamentàriament:

a) La comprovació del compliment i control de l'aplicació de la normativa de prevenció de riscos laborals en els aspectes que afectin directament les condicions materials de treball.

b) La vigilància del compliment de la normativa jurídica i tècnica amb incidència en matèria de prevenció de riscos laborals.

c) Programes d'actuació preventiva de la Inspecció de Treball i Seguretat Social derivats de l'anàlisi de la sinistralitat laboral.

d) La informació i assessorament a empresaris i treballadors, en ocasió de l'exercici de la seva funció inspectora, sobre la forma més efectiva de compliment de la normativa de prevenció de riscos laborals.

e) Totes les altres funcions d'anàloga naturalesa que els fossin encomanades pels responsables de la unitat, grup o equip a la qual estiguin adscrits per al desenvolupament de les comeses de la Inspecció de Treball i Seguretat Social, en el marc de les seves competències.

Els sotsinspectors laborals, que tenen el caràcter d'agents de l'autoritat, tenen les facultats següents:

- Entrar lliurement a qualsevol moment i sense previ avís a tot centre de treball, establiment o lloc subjecte a inspecció i a romandre-hi, en condicions idèntiques que els inspectors.

- Igual que els inspectors, la comunicació de la presència inspectora es pot efectuar a l'inici de la visita de comprovació o amb posterioritat a aquest inici, si convé. Quan l'actuació ho requereixi, el funcionari actuant pot requerir la presència immediata de qui estigui al capdavant del centre al moment de la visita.
- Requerir dels subjectes obligats i beneficiaris de prestacions la documentació i informació sobre antecedents de fet relacionats amb la matèria sotmesa a inspecció.
- Procedir a practicar qualsevol diligència de recerca, examen o prova que considerin necessari a fi de comprovar el compliment de les disposicions aplicables en els mateixos termes que els inspectors.
- Advertir i requerir al subjecte responsable, en comptes d'iniciar un procediment sancionador, quan escaigui.
- Instar, per la via orgànica, procediments administratius d'ofici en els supòsits previstos en la LOITSS.
- Practicar les corresponents actes d'infracció i les de liquidació de quotes de la Seguretat Social i propostes de liquidació. Les actes d'infracció practicades pels sotsinspectors són visades per l'inspector de treball i Seguretat Social del qual depenguin tècnicament quan superin el grau o quanties que assenyali el Ministeri d'Ocupació i Seguretat Social. Quant a les actes de liquidació, amb independència de la quantia resultant, només cal el visat de l'inspector en els supòsits de falta d'afiliació, alta o quan s'escaiguin diferències de cotització a la Seguretat Social.

3.4. Col·laboració amb els funcionaris de la Inspecció de Treball i Seguretat Social

Els empresaris, els treballadors i els representants de tots dos, i també els altres subjectes responsables del compliment de les normes de l'ordre social, estan obligats a col·laborar amb els funcionaris de la Inspecció de Treball i Seguretat Social. Aquesta col·laboració s'ha de dur a terme, preferentment, per mitjans electrònics, d'acord amb el que disposa la Llei 11/2007, de 22 de juny, d'accés electrònic dels ciutadans als serveis públics. En concret, estan obligats a:

- Atendre degudament els inspectors de treball i Seguretat Social i els sotsinspectors laborals.
- Acreditar la seva identitat i la dels qui es trobin als centres de treball.
- Col·laborar amb ells si hi ha visites o altres actuacions inspectores.

Representants

Els qui representin els subjectes inspeccionats han d'acreditar documentalment tal condició si l'actuació es produeix fora del domicili o centre de treball visitat.

- Declarar davant el funcionari actuant sobre qüestions que afectin les comprovacions inspectores, i també a facilitar-los la informació i documentació necessàries per al desenvolupament de les seves funcions.

D'altra banda, tota persona natural o jurídica està obligada a proporcionar a la ITSS tota classe de dades, antecedents o informació amb transcendència en les comeses inspectores, sempre que es dedueixin de les seves relacions econòmiques, professionals, empresarials o financeres amb tercers subjectes a l'acció inspectora, quan es requereixi. Aquesta obligació abasta les entitats col·laboradores dels òrgans de recaptació de la Seguretat Social i les dipositàries de diners en efectiu o de fons quant a la identificació de pagaments fets amb càrrec als comptes que s'assenyalin en el requeriment corresponent, sense que es puguin emparar en el secret bancari.

Pel que fa referència a l'obligació **dels professionals** de facilitar informació a la ITSS, aquesta no abasta aquelles dades confidencials a què hagin accedit per la seva prestació de serveis d'assessorament i defensa o en cas de prestacions o atencions sanitàries, excepte si hi ha conformitat prèvia i expressa dels interessats.

L'incompliment dels requeriments de la Inspecció en relació amb aquestes obligacions de col·laboració és considerat com a infracció per obstrucció regulada en l'article 49 de la LISOS.

4. Les actuacions inspectores

4.1. Inici de les actuacions inspectores

D'acord amb el que estableix l'article 20 de la LOITSS, la Inspecció de Treball i Seguretat Social actuarà d'ofici sempre, com a conseqüència d'ordre superior, d'ordre de servei derivada de plans o programes d'inspecció, a petició raonada d'altres òrgans, en virtut de denúncia o per pròpia iniciativa dels inspectors de Treball i Seguretat Social, d'acord amb criteris d'eficàcia i oportunitat, tot això en els termes que reglamentàriament es determinin. En tot cas, la Inspecció de Treball i Seguretat Social podrà fer ús de tota la informació disponible per a la programació d'actuacions inspectores, que prioritàriament es faran per equips d'inspecció –que són l'estructura bàsica de l'acció inspectora–, d'acord amb els principis d'especialització i d'unitat de funció i d'acte (art. 33 RD 192/2018).

L'acció de denúncia de l'incompliment de la legislació d'ordre social és pública, i no es tramitaran les que siguin anònimes ni les que no tinguin fonament. El denunciant no pot al·legar la consideració d'interessat a cap efecte en la fase d'investigació, si bé tindrà dret a ser informat de l'estat de tramitació de la seva denúncia, així com dels fets que s'hagin constatat i de les mesures adoptades al respecte únicament quan el resultat de la investigació afecti els seus drets individuals o col·lectius reconeguts per la normativa corresponent a l'àmbit de la funció inspectora.

Finalitats de la Inspecció de Treball

Cal assenyalar que l'actuació de la ITSS té com a principi bàsic el compliment dels objectius que determinin les autoritats competents i, conseqüentment, és potestat del Govern en última instància establir les prioritats en el control dels incompliments socials i dirigir la ITSS d'acord amb les finalitats perseguides. Tals finalitats es fixen atenent a factors diversos com són: les posicions dels responsables polítics, la situació del país, la influència negativa de certs comportaments infractors, la proliferació de conductes prohibides, els sectors amb incidència especial d'infracció, etc.

La veritat és que, en la pràctica de la ITSS, sigui quin sigui l'origen de l'actuació inspectora, sempre es reconduïx a una ordre de servei numerada d'acord amb un format i registre d'àmbit nacional, de manera que sigui possible el control i la localització.

El ROFITSS regula les ordres de servei, i en distingeix dues classes:

a) Ordres de servei genèriques, en les quals no es concreta qui és el subjecte inspeccionat. S'hi defineixen uns paràmetres generals, com ara l'objecte de la comprovació (per exemple, compliment de la normativa de prevenció de riscos laborals, estrangers sense autoritzacions, etc.) o un àmbit concret

d'actuació, ja sigui sectorial (per exemple, hostaleria) o geogràfic (en determinades localitats), i el funcionari és qui emplena l'ordre i, respectant aquests criteris, decideix en concret l'empresa en la qual actuarà.

b) Les ordres de servei específiques: s'hi identifica tant el subjecte investigat com l'actuació que s'ha de dur a terme.

3) Per petició de qualsevol òrgan jurisdiccional.

4) Per petició dels organismes de la Seguretat Social o a sol·licitud d'una altra administració pública.

5) Per iniciativa pròpia de l'inspector de treball i Seguretat Social. La podem definir com la possibilitat que té l'inspector de treball i Seguretat Social de decidir tant el subjecte que serà objecte de recerca com l'abast d'aquesta. La utilització de la iniciativa està limitada legalment, la qual cosa és coherent amb el principi de programació que ha de presidir l'actuació de la ITSS, que no es compadeix amb el fet que sigui cada funcionari qui triï on i amb quin abast ha d'actuar. Per això, l'article 22.3 del ROFITSS subordina aquesta possibilitat a criteris d'eficàcia i oportunitat i al fet que l'actuació s'acomodi a la programació vigent. En realitat, aquesta última és més una limitació d'ordre intern que pretén evitar la utilització excessiva de la iniciativa de l'inspector que una garantia de l'administrat.

Les actuacions dels sotsinspectors han d'estar sempre emparades per una ordre de servei, ja sigui genèrica o específica. No tenir-ne viciarà de nul·litat l'actuació prèvia i el procediment posterior. Tampoc l'inspector no pot, com hem vist, utilitzar la iniciativa lliurement. En tot cas, les actuacions es poden dur a terme de manera individual per un funcionari o pels equips previstos a l'article 33 del Reial decret 192/2018.

6) Per denúncia de fets presumptament constitutius d'infracció en l'ordre social. En aquest àmbit, cal tenir sempre en compte que els inspectors i sotsinspectors tenen el deure de considerar confidencial l'origen de qualsevol queixa sobre l'incompliment de les disposicions legals, la qual cosa implica la impossibilitat de comunicar al subjecte investigat quin és l'origen de l'actuació, sense que això impliqui indefensió, perquè es tracta d'una previsió legal que pretén garantir que, del fet de denunciar, no es derivaran conseqüències negatives per al denunciant.

D'altra banda, el denunciant no té la consideració d'interessat en la fase d'activitat inspectora prèvia al procediment sancionador, sense perjudici que puguin tenir tal condició quan s'iniciï l'expedient sancionador en els termes establerts en l'article 31 de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú.

En tot cas, i d'acord amb el que s'estableix en l'article 2 de la LOITSS, les inspeccions de treball i Seguretat Social es duen a terme amb aplicació del principi de **treball programat i en equip**, establint les unitats especialitzades necessàries i precises en les seves àrees funcionals d'actuació, una de les quals és la de l'àrea de la Seguretat Social que, entre les seves comeses, ha de dur a terme les tasques que li encomanin les entitats i serveis de la Seguretat Social.

4.2. Desenvolupament de les actuacions inspectores: la caducitat

Estar sotmès a una inspecció representa una càrrega per als subjectes investigats i una interferència en la seva activitat normal, que és més o menys intensa depenent de l'objecte de l'actuació. La llei obliga als subjectes responsables de les infraccions a suportar l'actuació inspectora imposant-los una sèrie de deures, com ara presentar documents, comparèixer i respondre a les qüestions que plantegi el funcionari inspector o permetre que els seus treballadors es presentin en oficines de la ITSS, entre altres.

Per raons de seguretat jurídica, i amb la finalitat de no dilatar en excés la situació d'incertesa que es pugui provocar en el subjecte investigat, es fa recomanable que les actuacions de recerca prèvies al procediment sancionador estiguin limitades en el temps. Per això, tant l'article 21 de la LOITSS, com el 8.2 del RPSL i el 17 del ROFITSS estableixen uns terminis màxims per a les actuacions comprovadores. Aquests termes, que tenen la naturalesa jurídica de terminis de caducitat, condicionen el resultat de les actuacions inspectores, i poden provocar la impossibilitat d'iniciació del procediment sancionador en el cas que no siguin respectats.

En primer lloc, la LOITSS limita la durada màxima de la recerca, de manera que l'actuació inspectora prèvia no pot superar, com a norma general, els **9 mesos de durada**. Aquest termini de 9 mesos pot ser ampliat fins en 9 mesos més, amb un màxim total de 18 mesos, sempre que així ho decideixi en resolució motivada l'autoritat competent, respectant determinats requisits i formalitats.

L'ampliació del termini solament s'escau en els tres supòsits següents:

- Actuació d'especial dificultat i complexitat. S'entén que es dóna aquest supòsit quan concorre una o diverses de les circumstàncies següents:
 - Examen d'un volum de documentació extraordinari.
 - Entrevista a un gran nombre de persones.
 - Actuacions en grups d'empreses o per successió.
 - Quan l'actuació sigui fora de l'àmbit territorial de l'òrgan inspector.
 - Cas d'incompliment d'obligacions laborals, fiscals, comptables o de Seguretat Social o desaparició de llibres de registre que dificultin l'actuació.

- Quan concorrin xarxes o trames que tendeixin a defraudar la Seguretat Social.
 - Quan hi hagi diverses empreses amb un mateix procés productiu que hagin de ser investigat íntegrament.
- Si es produeix obstrucció o ocultació d'activitats o persones
 - Quan es requereixi cooperació internacional

L'ampliació del termini en aquests supòsits només la pot concedir l'autoritat competent de l'Administració General o autonòmica, que varia segons l'abast territorial de l'actuació inspectora. Així, és competent en l'àmbit de l'Administració General de l'Estat:

- El director de la Direcció Especial de la ITSS, quan l'actuació sigui de caràcter supraautonòmic.
- El director territorial de la ITSS quan es tracti d'una actuació d'àmbit superior a la província però inferior a la comunitat autònoma.
- Els caps provincials de la ITSS o equivalent en una comunitat autònoma amb traspàs de competències, en la resta d'expedients.

Perquè es pugui concedir l'ampliació, l'inspector o sotsinspector que entengui que concorre una de les causes descrites, l'ha de sol·licitar a l'autoritat competent –entre les tres esmentades anteriorment– quan hagin transcorregut almenys 4 mesos des d'inici de l'actuació. Si l'autoritat considera que l'ampliació és escaient, ho ha de notificar al subjecte inspeccionat i concedir-li un termini de 15 dies per a fer al·legacions. Transcorregut aquest termini i sentit l'afectat, solament cal dictar resolució si es concedeix l'ampliació. La resolució serà motivada, s'ha de notificar a l'inspeccionat i es fixa en quant s'amplia el termini sense que sigui necessari arribar al màxim dels 18 mesos; la durada es modula atenent a les circumstàncies concretes que concorrin en cada supòsit. Contra aquesta resolució no hi ha recurs possible.

Finalment, a més del termini genèric de caducitat de 9 mesos, amb les possibilitats ampliadores que hem assenyalat anteriorment, hi ha un segon termini de caducitat de les actuacions comprovadores de la ITSS en la fase prèvia a l'inici del procediment sancionador. Aquest segon termini de caducitat pretén evitar la paralització perllongada i injustificada de l'actuació inspectora, i es concreta que operarà la caducitat quan l'actuació s'interrompi durant més de **5 mesos** de manera continuada, és a dir, quan en aquest termini el funcionari que té assignat l'expedient no faci cap activitat.

Per a tots dos terminis de caducitat, el *dies a quo* per al començament del còmput és un dels següents:

Prudència

La ITSS ha de ser especialment cauta en la utilització d'aquest mecanisme, ja que l'ampliació desmesurada o injustificada pot ser motiu de recurs posterior contra la resolució final. Concedir la mesura implica introduir, per tant, un element que després pot implicar conseqüències de nul·litat en l'expedient sancionador.

- La data de la primera visita, quan l'actuació s'hagi iniciat d'aquesta manera. Ara bé, si iniciada aquesta no és possible concloure la comprovació per falta d'aportació dels antecedents necessaris o per absència o negativa a declarar de la persona afectada per les comprovacions, el funcionari pot requerir la compareixença dels subjectes obligats en l'oficina pública, i en aquest cas el còmput s'inicia al moment de la compareixença, sempre que es presentin la totalitat de dades i documentació requerits.
- La data de compareixença efectiva del subjecte requerit a això, si no hi va haver visita, amb aportació de la totalitat de la documentació sol·licitada.

D'altra banda, cal tenir en compte que tots els terminis de caducitat es consideren **suspesos** quan hi hagi dilacions que es deguin a la conducta del subjecte investigat. La justificació d'aquesta excepció és que, si el presumpte infractor incompleix els deures de col·laboració exigits legalment, i impedeix la comprovació correcta de les circumstàncies concurrents, aquesta conducta, amb independència que pugui representar obstrucció a la tasca inspectora, no ha de redundar en benefici del que la du a terme. Amb la caducitat es persegueix una actuació administrativa ràpida i diligent i, conseqüentment, no es pot convertir en un mecanisme que premii l'incompliment de l'infractor o mitjançant el qual es pugui aconseguir indègudament la impunitat.

Finalment, l'article 21.4 de la LOITSS estableix que no s'inclou per al còmput de la caducitat el termini concedit al subjecte obligat en els supòsits en els quals es formuli **requeriment d'esmena** d'incompliments previs. El precepte s'aplica quan l'inspector o sotsinspector actuants constatin un determinat incompliment i, en lloc d'estendre acta d'infracció, decideixin requerir al presumpte infractor perquè esmeni la deficiència, concedint-li un terme per a fer-ho. Aquest termini d'esmena no computa a l'efecte de caducitat. La regla es justifica perquè en aquests casos no hi ha una dilació excessiva de l'actuació administrativa, sinó que és el subjecte investigat qui està interessat a tenir temps per a corregir l'incompliment i evitar la sanció.

4.3. Modalitats i documentació de les actuacions inspectores

Segons el que es disposa en l'article 14.1 de la LOITSS, l'actuació de la Inspecció de Treball i Seguretat Social es desenvolupa per alguna de les vies següents:

- Mitjançant visita als centres o llocs de treball, sense necessitat d'avís previ. Les visites d'inspecció les poden fer un o diversos funcionaris i es poden estendre durant el temps necessari. Quan un cop iniciada la visita d'inspecció no sigui possible la prossecució i finalització per no aportar el subjecte a inspecció els antecedents o documents sol·licitats, l'actuació ha de prosseguir en virtut de requeriment, en els termes que veurem en el paràgraf següent.

- Mitjançant requeriment de compareixença davant el funcionari actuant de qui resulti obligat, aportant la documentació que s'assenyali en cada cas, o per efectuar els aclariments pertinents.
- En virtut d'expedient administratiu quan el contingut de la seva actuació permeti iniciar i finalitzar aquella.
- La Inspecció de Treball i Seguretat Social també pot actuar mitjançant comprovació de dades o antecedents que tinguin les administracions públiques. A aquest efecte, poden valorar les dades o antecedents que li suministrin altres administracions públiques de la Unió Europea.

Cal tenir en compte que, segons el que es disposa en l'article 50 de la LISOS, les accions o omissions que pertorbin, retardin o impedeixin l'exercici de les funcions que, amb vista a la vigilància del compliment de les disposicions legals, reglamentàries i convenis col·lectius, tenen encomanades els inspectors de treball i Seguretat Social i els sotsinspectors laborals, són constitutives d'obstrucció **a la tasca inspectora**, que es qualifiquen de la manera següent:

- Lleus:
 - Les que impliquin un mer retard en el compliment de les obligacions d'informació, comunicació o compareixença, tret que aquestes obligacions siguin requerides en el curs d'una visita d'inspecció i estiguin referides a documents o informació que hagin d'obrar o facilitar-se al centre de treball.
 - La falta del llibre de visites de la Inspecció de Treball i Seguretat Social al centre de treball.
- Molt greus:
 - Les accions o omissions de l'empresari, els seus representants o persones del seu àmbit organitzatiu, que tinguin per objecte impedir l'entrada o permanència al centre de treball dels inspectors de treball i Seguretat Social i dels sotsinspectors laborals, i també la negativa a identificar-se o a identificar o donar raó de la seva presència sobre les persones que es trobin en aquest centre fent qualsevol activitat.
 - Els supòsits de coacció, amenaça o violència exercida sobre els inspectors de treball i Seguretat Social i els sotsinspectors laborals i també la reiteració en les conductes d'obstrucció qualificades com a greus.
 - L'incompliment dels deures de col·laboració amb els funcionaris del sistema d'Inspecció de Treball i Seguretat Social en els termes establerts en l'article 16 de la LOITSS.
 - L'incompliment del deure de col·laboració amb els funcionaris del sistema de la Inspecció de Treball i Seguretat Social en no lliurar

l'empresari en suport informàtic la informació requerida per al control de les seves obligacions en matèria de règim econòmic de la Seguretat Social, quan estigui obligat o acollit a la utilització de sistemes de presentació dels documents de cotització per mitjans informàtics, electrònics o telemàtics.

- Greus: les accions o omissions obstructives restants de les actuacions inspectors.

Tenen la mateixa consideració les conductes assenyalades anteriorment que afectin l'exercici de les comeses assignades als funcionaris públics a què es refereix l'article 9 de la LPRL, és a dir, als tècnics habilitats en prevenció de riscos laborals, en les seves actuacions de comprovació en suport de la Inspecció de Treball i Seguretat Social.

Pel que fa referència a la documentació de les actuacions inspectors, l'article 21.6 de la LOITSS estableix que els funcionaris actuants han d'estendre diligència per escrit de cada actuació que realitzin amb ocasió de les visites als centres de treball o de les comprovacions efectuades mitjançant compareixença del subjecte inspeccionat en dependències públiques.

Ha desaparegut, per tant, l'obligació empresarial de tenir un Llibre de Visites de la Inspecció de Treball i Seguretat Social a cada centre de treball, de manera que serà la pròpia Inspecció la que documentarà les actuacions pels mitjans que establegui el Ministeri de Treball, Migracions i Seguretat Social, que determinarà els fets i actes que hagin d'incorporar a les diligències, el seu format i la seva remissió als subjectes inspeccionats, tenint en compte que, en la mesura que sigui possible, s'utilitzaran mitjans electrònics i no s'imposaran obligacions als interessats per adquirir o emplenant qualsevol classe de llibres o formularis per a la realització d'aquestes diligències.

Llibre de visites electrònic

Sobre el llibre de visites, cal assenyalar que la Llei 14/2013, de 27 de setembre, de suport als emprenedors i la seva internacionalització, va preveure per als empresaris la creació d'un **llibre de visites electrònic** per a cadascun dels seus centres de treball, en el qual els funcionaris actuants, per a cada visita als centres de treball o comprovació per compareixença del subjecte inspeccionat en dependències públiques que facin, han d'estendre diligència sobre tal actuació.

No obstant l'anterior, fins al moment en què entri en vigor la normativa de desenvolupament descrita anteriorment, es podrà fer servir el Llibre de Visites en format paper si l'empresa en disposa. Dit això, la Inspecció ja no diligència nous Llibres i, en cas que no hi hagi aquest document, el funcionari inspector actuant disposarà d'un document propi per tal de fer la diligència corresponent a cada actuació inspectora.

5. Conseqüències de les actuacions inspectores

5.1. Mesures derivades de les actuacions inspectores

Les actuacions inspectores dutes a terme per inspectors i sotsinspectors poden concloure de diferents maneres. En alguns casos provocaran l'inici del procediment sancionador o del procediment liquidatori; en altres, es prendran mesures d'avertiment o requeriment al subjecte inspeccionat o mesures preventives; en altres supòsits, es podran incoar determinats procediments; finalment, en molts altres casos les actuacions inspectores finalitzaran sense incidències, amb l'emissió de l'informe corresponent i l'arxiu de l'expedient.

L'article 7 de la LOITSS estableix que, una vegada finalitzada l'activitat comprovadora inspectora, es poden adoptar les mesures següents:

1. Advertir i requerir al subjecte responsable, en comptes d'iniciar un procediment sancionador, quan les circumstàncies del cas així ho aconsellin, i sempre que no se'n derivin perjudicis directes als treballadors o als seus representants.
2. Requerir al subjecte responsable perquè, en el termini que se li assenyali, adopti les mesures amb vista al compliment de la normativa d'ordre social o esmeni les deficiències observades en matèria de prevenció de riscos laborals, fins i tot amb la seva justificació davant del funcionari actuant.
3. Informar o proposar la substitució de sancions principals o accessòries, d'acord amb el que estableix el TRLISOS i la LEx.
4. Requerir les administracions públiques per incompliment de disposicions relatives a la salut o seguretat del personal civil al seu servei.
5. Iniciar el procediment sancionador mitjançant l'extensió d'actes d'infracció o d'infracció per obstrucció.
6. Efectuar requeriments de pagament per deutes a la Seguretat Social, i també iniciar expedients liquidadors per dèbits a la Seguretat Social i conceptes de recaptació conjunta o bonificacions indegudes, mitjançant la pràctica d'actes de liquidació.
7. Promoure procediments d'ofici per a la inscripció d'empreses, afiliació i altes i baixes de treballadors, així com per a la inclusió d'empreses i treballadors en el règim de la Seguretat Social adequat, sense perjudici de l'inici de l'expedient liquidador a què es refereix l' apartat anterior, si procedís.

8. Instar la suspensió o cessament de l'organisme corresponent en la percepció de prestacions socials, si se'n constata l'obtenció o gaudi en incompliment de la normativa que les regula.
9. Instar l'òrgan administratiu competent la declaració del recàrrec de les prestacions econòmiques en cas d'accident de treball o malaltia professional causats per falta de mesures de seguretat i salut laboral.
10. Proposar recàrrecs o reduccions en les primes d'assegurança d'accidents de treball i malalties professionals, en relació a les empreses pel seu comportament en la prevenció de riscos i salut laborals, amb subjecció a la normativa aplicable.
11. Iniciar el procediment per a la correcta aplicació o per a la devolució de quantitats indègudament aplicades en els casos de col·laboració en la gestió de la Seguretat Social.
12. Ordenar la paralització immediata de treballs o tasques per inobservança de la normativa sobre prevenció de riscos laborals, de comparèixer risc greu i imminent per a la seguretat o la salut dels treballadors.
13. Comunicar a l'organisme competent els incompliments que comprovi en l'aplicació i destinació d'ajudes i subvencions per al foment de l'ocupació, formació professional per a l'ocupació i promoció social, i iniciar el corresponent expedient de devolució d'ajudes i subvencions quan sigui procedent.
14. Proposar al seu superior jeràrquic la formulació de comunicacions i demandes d'ofici davant la jurisdicció social en la forma prevista a la LRJS.
15. En els supòsits en què l'actuació inspectora afecti empreses establertes en altres estats membres de la Unió Europea i els fets comprovats siguin sancionables per l'Estat membre d'origen de l'empresa, aquests fets es poden posar en coneixement de l'autoritat competent de l'Estat membre d'origen perquè iniciï el procediment sancionador, sense perjudici que pugui adoptar altres mesures que consideri pertinents.
16. Informar l'òrgan competent dels resultats de la investigació per a la identificació dels diferents subjectes responsables pels incompliments de les normes de l'ordre social, incloent-hi els supòsits de responsabilitat solidària o subsidiària, així com per a l'assenyalament de béns per a l'efectivitat de la via executiva.
17. Informar els Serveis Públics d'Ocupació a l'efecte del reconeixement d'accions d'orientació, capacitació i formació professional per a l'ocupació per als treballadors en situació de treball no declarat, ocupació irregular o altres incompliments detectats per l'activitat inspectora, d'acord amb la legislació aplicable.

18. Totes les altres mesures que es derivin de la legislació en vigor.

Com ja vam veure, mentre que els sotsinspectors laborals poden adoptar aquelles mesures previstes específicament en l'article 14 de la LOITSS, depenent de l'escala corresponent, els inspectors de treball i Seguretat Social poden adoptar qualsevol de les mesures assenyalades anteriorment

A continuació, farem referència al contingut d'algunes d'aquestes mesures.

5.2. Extensió d'actes d'infracció i d'actes de liquidació

Cal tenir en compte, en primer lloc que, segons el que es disposa en la disposició addicional quarta de la LOITSS i en l'article 53.2 de la LISOS, els fets constatats pels funcionaris de la Inspecció de Treball i Seguretat Social que es formalitzin en les actes d'infracció i de liquidació observant els requisits legals pertinents tenen **presumpció de certesa**, sense perjudici de les proves que en defensa dels drets o interessos respectius poden aportar els interessats.

El mateix valor probatori atribueix la Llei als fets ressenyats en informes emesos per la Inspecció de Treball i Seguretat Social, conseqüents a comprovacions efectuades per aquesta, sense perjudici de la contradicció dels interessats en la manera que determinin les normes procedimentals aplicables.

Pel que fa referència al procediment sancionador, s'inicia mitjançant l'extensió de la ITSS de l'acta d'infracció corresponent, en aquells supòsits en els quals s'hagi constatat un incompliment de la normativa vigent, dins de l'àmbit competencial de la Inspecció mateixa, d'algun dels subjectes responsables establerts en la LISOS. Segons el que es disposa en l'article 53.1 de la LISOS, les actes d'infracció han de reflectir, almenys, el següent:

- Els fets constatats per l'inspector de treball i Seguretat Social o sotsinspector laboral actuant, que van motivar l'acta; detaquen els rellevants a l'efecte de la determinació i tipificació de la infracció i de la graduació de la sanció.
- La infracció que s'imputi, amb expressió del precepte vulnerat.
- La qualificació de la infracció, si escau la graduació de la sanció, la proposta de sanció i la quantificació.
- En els supòsits en què hi hagi possible responsable solidari, cal fer constar tal circumstància, la fonamentació jurídica d'aquesta responsabilitat i les mateixes dades exigides per al responsable principal.

Vegeu també

Els límits i l'abast de la presumpció de certesa s'estudien en el mòdul "Procediment administratiu sancionador i règim de responsabilitats", dedicat al procediment sancionador. En aquest mateix mòdul es desenvolupa el contingut dels procediments sancionador i liquidatori, regulats en el RPSL.

Pel que fa referència a les actes de liquidació, les ha d'estendre la ITSS en algun dels supòsits següents, d'acord amb el que s'estableix en l'article 34 de la LGSS:

- Falta d'afiliació o d'alta de treballadors en qualsevol dels règims del sistema de la Seguretat Social.
- Diferències de cotització per treballadors donats d'alta, resultin o no directament de les liquidacions o dades de cotització transmesos o dels documents de cotització presentats, dins o fora de termini.
- Per derivació de la responsabilitat del subjecte obligat al pagament, independentment de la causa i el règim de la Seguretat Social aplicable, i sobre la base de qualsevol norma amb rang de llei que no exclogui la responsabilitat per deutes de Seguretat Social. En els casos de responsabilitat solidària previstos legalment, la Inspecció pot estendre acta a tots els subjectes responsables o a algun d'ells, i en aquest cas l'acta de liquidació ha de comprendre el principal del deute a què s'estengui la responsabilitat solidària, els recàrrecs, interessos i costos reportats fins el dia en què s'estengui l'acta.
- Aplicació indeguda de les bonificacions en les cotitzacions de la Seguretat Social, previstes reglamentàriament per al finançament de les accions formatives del subsistema de formació professional per a l'ocupació.

Cal tenir en compte que en els tres primers casos referits anteriorment, la ITSS pot formular **requeriments** als subjectes obligats al pagament de quotes degudes per qualsevol causa, amb reconeixement previ del deute d'aquells davant el funcionari actuant. En aquest cas, l'ingrés del deute per quotes contingut en el requisit s'ha de fer efectiu en el termini que determini la Inspecció de Treball i Seguretat Social, que no ha de ser inferior a un mes ni superior a quatre mesos. En cas d'incompliment del requeriment cal procedir a estendre Acta de Liquidació i d'infracció per impagament de quotes.

Pel que fa referència al contingut de les actes de liquidació, la ITSS hi ha de reflectir, almenys, el següent:

- Determinació del règim de Seguretat Social d'aplicació.
- Nom i cognoms o raó social, domicili, activitat, document nacional d'identitat o número d'identificació fiscal, el codi de compte de cotització a la Seguretat Social i, si escau, número d'identificació del règim especial de treballadors autònoms, del subjecte o subjectes responsables.
- Els fets comprovats pel funcionari actuant i les disposicions infringides amb expressió del precepte o preceptes vulnerats.
- Les dades que hagin servit de base per a calcular el dèbit.

- L'import principal del deute, i, en els supòsits que siguin procedents, els recàrrecs, interessos i costos reportats fins el dia en què s'estengui l'acta, i la suma total d'aquests conceptes.
- La indicació de l'entitat amb la qual tingui concertada la contingència d'accidents de treball i malalties professionals.
- Indicació de si, pels mateixos fets, es practica o no acta d'infracció.
- Indicació del funcionari que estén l'acta de liquidació amb la seva signatura i, si escau, signatura de l'inspector que la conformi amb el seu visat.
- Indicació expressa de la possibilitat d'al·legacions davant el corresponent cap de la unitat de la inspecció especialitzada en Seguretat Social, a les quals es poden acompanyar les proves de què es disposi.
- Data de l'acta de liquidació.

L'article 12 del RPSL determina que els caps de les inspeccions provincials i de les seves unitats especialitzades poden **retornar les actes**, ja siguin d'infracció o de liquidació, incompletes o defectuoses o que contrarien els criteris tècnics i interpretatius comuns establerts per al desenvolupament de la funció inspectora, perquè es corregeixi el defecte.

A més, en qualsevol moment, aquests caps poden rectificar els errors materials i de fet i els aritmètics, d'acord amb el que s'estableix en el article 109.2 de la Llei 39/2015.

D'altra banda, cal tenir en compte que l'article 14.5 de la LOITSS estableix que les actes d'infracció practicades pels sotsinspectors han de ser **visades** per l'inspector de treball i Seguretat Social del qual depenguin tècnicament quan superin el grau o quanties que assenyali el Ministeri d'Ocupació i Seguretat Social.

L'inspector de treball i Seguretat Social que visi aquestes actes les pot retornar si es formulen incompletes, defectuoses o en contradicció amb els criteris tècnics i interpretatius comuns establerts per al desenvolupament de la funció inspectora, perquè es corregeixin les deficiències observades, sense perjudici del visat, si escau. El visat ha de constar en l'acta que es notifiqui al presumpte responsable.

Finalment, pel que fa referència al procediment, quan es practiquin acta d'infracció i acta de liquidació de quotes pels **mateixos fets**, el procediment aplicable a totes dues ha de ser conjunt, i respondre al que està establert per

a les actes de liquidació. La proposta de resolució ha de ser única per a totes dues actes, i correspon al cap d'unitat especialitzada de Seguretat Social de la Inspecció de Treball i Seguretat Social.

5.3. Incoació de procediments administratius

L'article 22 de la LOITSS estableix que la Inspecció pot dur a terme actuacions de les quals es derivi la incoació de determinats procediments. Concretament, es fa referència a dues possibilitats:

- la de promoure procediments d'ofici per a la inscripció d'empreses, afiliació i altes i baixes de treballadors en el règim corresponent de la Seguretat Social, i
- la de promoure procediments per a l'enquadrament d'empreses i treballadors en el règim de la Seguretat Social que correspongui, sense perjudici de l'inici de l'expedient liquidatori, si escau.

Pel que fa referència a l'actuació inspectora en matèria d'**inscripció d'empreses i afiliació, altes i baixes** de treballadors en la Seguretat Social, la competència per als procediments relatius al reconeixement d'aquestes situacions, en els termes regulats en els arts. 15 a 17 de la LGSS, està atribuïda a la Tresoreria General de la Seguretat Social. L'article 3 del Reglament general sobre inscripció d'empreses i afiliació, altes, baixes i variacions de dades de treballadors en la Seguretat Social, aprovat per Reial decret 84/1996, de 26 de gener, estableix que correspon a la Tresoreria General de la Seguretat Social l'execució i el control directes de la gestió amb vista a la inscripció d'empreses, obertura de comptes de cotització, formalització de la cobertura i tarifació respecte a les contingències d'accidents de treball i malalties professionals, i també la presa de raó de l'extinció de les empreses i la instrumentació de l'afiliació, altes i baixes dels treballadors o assimilats, variacions de dades d'unes i altres i assignació del número de la Seguretat Social als ciutadans.

No obstant això, aquesta competència de la Tresoreria General de la Seguretat Social s'entén sense perjudici de la funció inspectora en relació amb les actuacions de les empreses i altres subjectes responsables i dels treballadors i beneficiaris respecte d'aquestes matèries, que s'exerceix per mitjà de la ITSS, la qual a més ha d'emetre els informes que, en relació amb les funcions atribuïdes a la Tresoreria General de la Seguretat Social, li siguin sol·licitats. En aquest sentit, d'una actuació inspectora es pot derivar l'inici d'un procediment, iniciat per la ITSS perquè la Tresoreria procedeixi a reconèixer d'ofici la inscripció d'una empresa, o l'afiliació, l'alta o la baixa d'un treballador en el règim de la Seguretat Social que correspongui.

D'altra banda, els actes d'enquadrament dins del sistema de la Seguretat Social són també competència de la Tresoreria General de la Seguretat Social, malgrat la qual cosa també pot la ITSS, com a conseqüència de les comprovacions du-

tes a terme en el curs d'una actuació inspectora, promoure davant aquest servei comú els actes d'enquadrament que corresponguin, i que podran implicar actuacions d'ofici en matèria d'afiliació i recaptació.

5.4. Proposta de procediments d'ofici

L'article 6 del RPSL estableix que, de conformitat amb el que s'estableix en la LOITSS, els inspectors de treball i Seguretat Social poden proposar al cap de la inspecció provincial o al cap de la unitat especialitzada respectiva la formulació de demandes d'ofici davant els jutjats socials en la forma prevista per la Llei 36/2011, de 10 d'octubre, reguladora de la jurisdicció social. L'article 148 d'aquesta LRJS estableix que el procés es pot iniciar d'ofici com a conseqüència:

- De les certificacions de les resolucions fermes que dicti l'autoritat laboral derivades de les actes d'infracció de la Inspecció de Treball i Seguretat Social en les quals s'apreciïn perjudicis econòmics per als treballadors afectats.
- Dels acords de l'autoritat laboral competent, quan aquesta aprecii frau, dol, coacció o abús de dret en la conclusió dels acords de suspensió, reducció de la jornada o extinció a què es refereixen l'article 47 i l'apartat 6 de l'article 51 de l'ET, i els remeti a l'autoritat judicial a l'efecte de la possible declaració de nul·litat. De la mateixa manera ha d'actuar l'autoritat laboral quan l'entitat gestora de la prestació per desocupació hagi informat que la decisió extintiva de l'empresa pot tenir per objecte l'obtenció indeguda de les prestacions dels treballadors afectats, per inexistència de la causa motivadora de la situació legal de desocupació.
- De les actes d'infracció o comunicacions de la ITSS sobre la constatació d'una discriminació per raó de sexe i en les quals es recullin les bases dels perjudicis estimats per al treballador, a l'efecte de la determinació de la indemnització corresponent. Igualment cal iniciar el procediment com a conseqüència de les comunicacions corresponents i als mateixos efectes en els supòsits de discriminació per raó d'origen racial o ètnic, religió i conviccions, discapacitat, edat o orientació sexual o altres previstos legalment.
- De les comunicacions de l'autoritat laboral quan qualsevol acta d'infracció o de liquidació aixecada per la ITSS, relativa a inscripció d'empreses, formalització de la protecció enfront de riscos professionals, tarifació, afiliació, alta, baixa i variacions de dades de treballadors, i també en matèria de liquidació de quotes, actes de liquidació i actes d'infracció vinculades amb aquesta liquidació de quotes, hagi estat impugnada pel subjecte responsable segons al·legacions i proves que, segons el parer de l'autoritat laboral, puguin desvirtuar la naturalesa laboral de la relació jurídica objecte de l'actuació inspectora.

Si es formula aquesta demanda d'ofici davant l'ordre jurisdiccional social, cal donar compte a l'òrgan competent per a resoldre, i es produirà la **suspensió de l'expedient** administratiu sancionador i, quan n'hi hagi, del procediment liquidatori, amb notificació als interessats i al proponent, fins que es dicti sentència ferma. A la demanda d'ofici, l'autoritat laboral ha d'acompanyar còpia de l'expedient administratiu.

Cal tenir en compte que els procediments d'ofici iniciats mitjançant certificacions de les resolucions fermes derivades de les actes d'infracció de la Inspecció de Treball i Seguretat Social en les quals s'apreciïn perjudicis econòmics per als treballadors afectats no impedeixen l'execució de les resolucions administratives sancionadores que hagin adquirit fermesa.

D'altra banda, l'article 19 del RPSL regula el procediment d'ofici davant l'ordre jurisdiccional social, derivat de comunicacions de l'autoritat laboral quan l'acta d'infracció hagi estat objecte d'al·legacions pel subjecte responsable amb base en al·legacions o proves que puguin desvirtuar la **naturalesa laboral de la relació** jurídica objecte de l'actuació inspectora. En aquests casos, l'òrgan instructor pot proposar que es formalitzi demanda d'ofici davant la jurisdicció social que, com ja hem assenyalat, motivarà la suspensió del procediment amb notificació a l'interessat. També pot dur-se a terme aquest procediment en els supòsits tipificats en els apartats 2, 6 i 10 de l'article 7 i als apartats 2, 11 i 12 de l'article 8 de la LISOS.

Pel que fa referència del contingut d'aquestes propostes, han de tenir els requisits generals exigits per a les demandes dels processos ordinaris. L'autoritat competent, una vegada se li hagi notificat la fermesa de la sentència derivada del procediment judicial social, ha d'ordenar que es continuï la tramitació de l'expedient administratiu sancionador i que l'òrgan instructor efectui la proposta de resolució corresponent, que ha de respectar el pronunciament de l'ordre jurisdiccional social sobre el fons de l'assumpte.

5.5. Mesures derivades de les actuacions inspectores en matèria de prevenció de riscos laborals

En matèria de prevenció de riscos laborals, l'article 11 del RPSL estableix que, quan l'inspector de treball i Seguretat Social comprovi infracció a la normativa reguladora d'aquesta matèria, ha de requerir a l'empresari per a l'esmena de les deficiències observades, mitjançant escrit o en diligència en el llibre de visites en els termes de l'article 43 de la LPRL, tret que per la gravetat i imminència dels riscos calgui acordar la paralització prevista en l'article 44 de la LPRL. Recordem que en aquesta matèria també tenen reconegudes competències els funcionaris del Cos de Subinspectors Laborals pertanyents a l'Escala de Seguretat i Salut Laboral.

En el cas que s'hagi dut a terme el **requeriment d'esmena**, el seu incompliment persistent en els fets infractors donarà lloc a la pràctica de la corresponent acta d'infracció per tals fets, si no s'ha practicat inicialment.

D'altra banda, com hem assenyalat, l'inspector de treball i Seguretat Social pot ordenar la immediata **paralització dels treballs** o tasques que impliquin un risc greu i imminent per a la seguretat i la salut dels treballadors. En tal supòsit, ho ha de comunicar a l'empresa per escrit mitjançant notificació formal o diligència en el llibre de visites, assenyalant l'abast i causa de la mesura i donant-ne compte immediat a l'autoritat laboral competent.

Resulta d'aplicació a la paralització el règim jurídic següent:

- L'inspector de treball ha de comunicar a l'empresa l'ordre de paralització per escrit, assenyalant l'abast i causa de la mesura i donant-ne compte a l'autoritat laboral de manera immediata.
- L'empresa responsable ha d'informar de la mesura als treballadors afectats, al comitè de seguretat i salut i al delegat de prevenció o, si no n'hi ha, als representants del personal.
- L'empresa ha de procedir a la paralització immediata de l'activitat sense perjudici que pugui impugnar l'ordre en el termini de tres dies hàbils davant l'autoritat laboral competent.
- L'autoritat laboral ha de resoldre la impugnació en el termini màxim de 24 hores. La resolució és executiva, encara que pot ser recorreguda.
- La desobediència per l'empresari de l'ordre de paralització o la represa de les tasques sense haver esmenat les deficiències que la van motivar, constitueixen una infracció qualificada com molt greu en l'article 13.3 de la LISOS. A més, l'incompliment de la paralització pot tenir importants conseqüències respecte a les prestacions de Seguretat Social. Si es produís un accident de treball per incompliment de l'ordre de paralització, la situació s'equipararà a la falta d'assegurament, i l'empresari ha de respondre directament del pagament de les prestacions i recàrrecs que corresponguin.
- El mandat de paralitzar els treballs el pot aixecar, una vegada esmenades les deficiències que el van motivar, la ITSS o l'empresari. En aquest últim cas l'empresari ho ha de comunicar immediatament a la ITSS.
- La interrupció de les tasques per l'ordre de paralització no és causa de suspensió del contracte de treball, ni motiu d'extinció de la relació laboral.

Mentre dura la paralització, els treballadors que no fan la seva prestació conserven els seus drets retributius.

Per finalitzar amb aquestes mesures derivades d'actuacions inspectores en matèria de prevenció de riscos laborals, cal assenyalar que la ITSS pot promoure la declaració del **recàrrec de les prestacions econòmiques** en cas d'accident de treball o malaltia professional causats per falta de mesures de seguretat i higiene. Pel que fa a això, l'article 164 de la LGSS estableix que totes les prestacions econòmiques que tinguin la seva causa en accident de treball o malaltia professional s'han d'augmentar, segons la gravetat de la falta, d'un 30 a un 50%, quan la lesió es produeixi per màquines, artefactes o en instal·lacions, centres o llocs de treball que manquin dels dispositius de precaució reglamentaris, els tinguin inutilitzats o en males condicions, o quan no s'hagin observat les mesures generals o particulars de seguretat i higiene en el treball, o les elementals de salubritat o les d'adequació personal a cada treball, tenint en compte les seves característiques i de l'edat, sexe i altres condicions del treballador.

D'altra banda, també es pot derivar d'una actuació inspectora la proposta de **recàrrecs o reduccions en les primes d'assegurament** d'accidents de treball i malalties professionals, en relació amb empreses pel seu comportament en la prevenció de riscos i salut laborals, amb subjecció a la normativa aplicable.

5.6. Altres mesures

Com ja hem assenyalat, l'article 22 de la LOITSS preveu, a més de la possibilitat d'estendre actes d'infracció i liquidació, d'incoar procediments administratius d'ofici o d'iniciar el procediment d'ofici davant l'ordre jurisdiccional social, altres mesures derivades de les actuacions inspectores portades a terme per l'inspector de treball i/o el subinspector laboral, ja sigui de manera individual o en el marc dels equips regulats a l'article 33 del Reial decret 192/2018.

Entre aquestes altres mesures, destaquen les denominades **mesures cautelars**, regulades en l'article 19 del ROFITSS, que estableix que la ITSS pot adoptar les mesures que consideri adequades per a impedir que se li ocultin o desapareguin proves materials, es destrueixin o alterin els llibres, documents, material informatitzat i altres antecedents subjectes a examen, i a aquest efecte aquesta Inspecció pot recaptar de les autoritats competents i dels seus agents l'auxili i col·laboració necessaris. La Inspecció ha de reflectir les mesures cautelars adoptades, amb ressenya dels materials que afectin, en diligència en el llibre de visites o, si no n'hi ha, per un altre mitjà escrit i fefaent notificat a l'interessat.

D'altra banda, el funcionari de la Inspecció actuant pot **advertir** o **requerir**, en comptes d'iniciar el procediment sancionador, quan les circumstàncies del cas així ho aconsellin i no es derivin perjudicis directes als treballadors. Tal

advertiment o requeriment s'ha de comunicar per escrit o mitjançant diligència en el llibre de visites al subjecte responsable, assenyalant les irregularitats o deficiències estimades amb indicació del termini per a l'esmena sota la prevenció corresponent.

En matèria d'acció protectora de la Seguretat Social, la ITSS pot instar la **suspensió o cessament en la percepció de prestacions socials**, si se'n constata l'obtenció o gaudi en incompliment de la normativa que les regula. La ITSS també pot comunicar a l'organisme competent els incompliments que comprovi en l'aplicació i destinació d'**ajudes i subvencions** per al foment de l'ocupació, formació professional ocupacional i promoció social.

Finalment, cal assenyalar que, amb caràcter general, l'inspector o equip destinatari d'una ordre de servei, sense perjudici d'adoptar les mesures que escaiguin, ha d'emetre **informe** comprensiu del resultat de l'actuació encomanada una vegada finalitzada.

Resum

La Inspecció de Treball i Seguretat Social és el conjunt de principis legals, normes, òrgans, funcionaris i mitjans materials que contribueixen al compliment adequat de les normes reguladores del que podem denominar la branca social del dret. Des dels seus orígens, al principi del segle xx, fins als nostres dies, la Inspecció ha desenvolupat de manera contínua un paper fonamental de control del compliment de la normativa social.

La Inspecció té atribuïdes, a més de les competències de vigilància del compliment de les normes en l'ordre social, unes altres de mediació i assessorament. De les actuacions inspectores es poden derivar múltiples mesures, entre les quals destaquen, des del punt de vista procedimental, l'extensió d'actes d'infracció i l'extensió d'actes de liquidació. La Inspecció també intervé en la incoació de procediments administratius i en les demandes d'ofici davant l'ordre jurisdiccional social, a més de desenvolupar moltes altres mesures en relació amb les matèries que són pròpies del seu àmbit competencial.

Pel que fa referència a l'organització del sistema d'Inspecció, s'estructura en una Autoritat Central i, territorialment, en inspeccions provincials agrupades en cada comunitat autònoma. Els poders públics han de garantir l'exercici i l'eficàcia de les funcions de la Inspecció de Treball i Seguretat Social, fent efectius els principis generals de col·laboració, coordinació i cooperació recíproques.

Finalment, hi ha dos cossos de funcionaris amb competències inspectores, sense perjudici de la col·laboració que presten a la Inspecció els tècnics habilitats en prevenció de riscos laborals. Aquests cossos són el superior d'inspectors de treball i Seguretat Social i el de sotsinspectors laborals, que tenen les competències i facultats que els atribueix la LOITSS.

Activitats

1) **Cas pràctic d'actuació inspectora.** El Sr. ABC és un treballador d'una empresa dedicada a la fabricació d'utilitatges metàl·lics, i hi presta serveis des de l'1 de gener de 2016, sense que en cap moment hagi subscrit un contracte de treball ni l'empresa hagi sol·licitat la seva alta en el règim general de la Seguretat Social. Fart d'aquesta situació, es dirigeix a les dependències de la Inspecció de Treball i Seguretat Social de la seva província i presenta una denúncia.

Un funcionari de la Inspecció de Treball i Seguretat Social visita el centre de treball en el qual treballa el Sr. ABC, que es trobava al moment de la visita prestant-hi serveis. A més de la seva situació de falta d'alta en la Seguretat Social, el treballador comenta al funcionari actuant que fan el treball sense cap tipus de mesura de protecció, ni individual ni col·lectiva. Un dels companys de treball del Sr. ABC sol·licita al funcionari actuant assessorament sobre la seva situació laboral, ja que no sap si li estan aplicant correctament el conveni col·lectiu en matèria salarial.

Després de deixar citació en la visita perquè l'empresa aportí la documentació preceptiva, el representant d'aquesta compareix davant el funcionari actuant negant que el Sr. ABC sigui treballador de l'empresa, i al·lega que la Inspecció no té cap prova en cas contrari.

Es plantegen les qüestions següents:

- a) Manera d'iniciació de l'activitat inspectora i abast del deure de sigil del funcionari actuant.
- b) Cos al qual podia pertànyer el funcionari actuant, considerant les matèries en les quals va actuar.
- c) Possibles mesures derivades d'aquesta actuació inspectora.
- d) Possibilitat que el treballador que va sol·licitar l'assessorament tècnic en rebés del funcionari actuant.
- e) Determinació dels fets provats i valor de l'al·legació empresarial negant l'existència de relació laboral.

La següent és la normativa aplicable:

- Llei 23/2015, de 21 de juliol, ordenadora del Sistema d'Inspecció de Treball i Seguretat Social.
- Reial decret legislatiu 5/2000, de 4 d'agost, pel qual s'aprova el text refós de la Llei sobre infraccions i sancions en l'ordre social.
- Reial decret legislatiu 8/2015, de 30 d'octubre, pel qual s'aprova el text refós de la Llei General de la Seguretat Social.
- Reial decret legislatiu 2/2015, de 23 d'octubre, pel qual s'aprova el text refós de la Llei de l'Estatut dels Treballadors.
- Llei 31/1995, de 8 de novembre, de prevenció de riscos laborals.
- Reial decret 928/1998, de 14 de maig, pel qual s'aprova el Reglament general sobre procediments per a la imposició de sancions per infraccions en l'ordre social i expedients liquidatoris de quotes de la Seguretat Social.
- Reial decret 138/2000, de 4 de febrer, pel qual s'aprova el Reglament d'organització i funcionament de la Inspecció de Treball i Seguretat Social.
- Reial decret 192/2018, de 6 d'abril, pel qual s'aproven els estatuts de l'organisme autònom Organisme Estatal Inspecció de Treball i Seguretat Social.

La jurisprudència que cal tenir en compte és la següent:

- STS 24 de gener de 1989 (RJ 1989/236)
- STS 18 de març de 1991 (RJ 1991/3183)
- STS 18 de desembre de 1985 (RJ 1995/9943)
- STC 76/1980, de 26 d'abril

Exercicis d'autoavaluació

1. El Conveni 81 de l'OIT fa referència a...

- a) la Inspecció de Treball en la indústria i el comerç.
- b) la Inspecció fiscal.
- c) la Inspecció de Seguretat Social.
- d) el control duaner.

2. Tenen competència per a comprovar el compliment dels requisits exigits per les normes sobre treball d'estrangers...

- a) els inspectors de treball i Seguretat Social.
- b) els sotsinspectors Laborals d'Ocupació i Seguretat Social.
- c) els tècnics habilitats de prevenció de riscos laborals.
- d) Les respostes *a* i *b* són correctes.

3. Indiqueu a quina de les comunitats autònomes següents els ha estat transferida la competència en matèria d'Inspecció de Treball:

- a) Galícia
- b) Catalunya
- c) Andalusia
- d) Totes les respostes són correctes.

4. L'Autoritat Central de la Inspecció de Treball i Seguretat Social és un òrgan que depèn...

- a) del Ministeri d'Ocupació i Seguretat Social.
- b) de l'autoritat laboral de la comunitat autònoma corresponent.
- c) de les Corts Generals.
- d) del Ministeri d'Hisenda i Administracions Públiques.

5. De les següents, no és una funció inspectora...

- a) facilitar informació tècnica a empreses i treballadors, amb motiu de l'exercici de la funció inspectora.
- b) prestar assistència tècnica a entitats i organismes de la Seguretat Social, quan els sigui sol·licitada.
- c) autoritzar els expedients de regulació d'ocupació.
- d) informar, assistir i col·laborar amb altres òrgans de les administracions públiques respecte a l'aplicació de normes d'ordre social, o a la vigilància i control d'ajudes i subvencions públiques.

6. En el cas que, com a conseqüència d'una actuació inspectora, la ITSS determini la paralització dels treballs, l'empresa ha de procedir a la paralització immediata de l'activitat sense perjudici que pugui impugnar l'ordre davant l'autoritat laboral competent en el termini de...

- a) tres dies naturals.
- b) cinc dies hàbils.
- c) set dies hàbils.
- d) Cap resposta és correcta.

7. En una acta de liquidació estesa per la ITSS ha de figurar necessàriament...

- a) la filiació sindical dels treballadors afectats per l'acta, i si escau l'associació empresarial a la qual pertany l'empresari.
- b) els fets comprovats pel funcionari actuant i les disposicions infringides amb expressió del precepte o preceptes vulnerats.
- c) les dades que hagin servit de base per a calcular el debit.
- d) l'import principal del deute, i, en els supòsits que siguin procedents, els recàrrecs, interessos i costos reportats fins el dia en què s'estengui l'acta, i la suma total d'aquests conceptes.

8. La ITSS pot advertir i requerir al subjecte responsable, en comptes d'iniciar un procediment sancionador...

- a) quan les circumstàncies del cas així ho aconsellin, i sempre que no hi hagi deutes de Seguretat Social.
- b) quan les circumstàncies del cas així ho aconsellin, i sempre que no es derivin perjudicis directes als treballadors.
- c) quan així ho ordeni el superior jeràrquic.
- d) En tot cas. És una facultat discrecional de l'inspector o sotsinspector.

9. La ITSS documenta les seves actuacions en...

- a) el document que determini el Ministeri d'Ocupació i Seguretat Social.
- b) el llibre de visites de l'autoritat laboral.
- c) el document que determini la Tresoreria General de la Seguretat Social.
- d) el llibre de registre de la infraccions i sancions.

10. Els terminis de caducitat de les actuacions inspectores si consideren suspesos quan...

- a) hi hagi dilacions que es deguin a la conducta del subjecte investigat.
- b) es tracti de grans empreses.
- c) hi hagi dificultats especials per al desenvolupament de l'actuació inspectora.
- d) l'actuació és duta a terme per més d'un funcionari.

Solucionari

Exercicis d'autoavaluació

1. a

2. d

3. b

4. a

5. c

6. d

7. a

8. b

9. c

10. a

Bibliografia

Aguilar Cestero, Raül (2007). *La Inspecció de Treball: 100 anys al servei de les polítiques socials*. Barcelona: Consell de Treball, Econòmic i Social de Catalunya.

Alonso Olea, Manuel; Casas Baamonde, María Emilia (2010). *Derecho del Trabajo* (27a. ed. rev.). Madrid: Civitas.

Espuny Tomás, M. Jesús; Paz Torres, Olga (coord.) (2008). *Inspección de Trabajo 1906-2006*. València: Tirant lo Blanch.

Gismera Catalinas, Pilar; González Martín, Adrián (2005). "Los técnicos habilitados en materia de Prevención de Riesgos Laborales: una nueva modalidad de colaboración con la Inspección de Trabajo y Seguridad Social". *Aranzadi social* (núm. 5).

Mercader Uguina, Jesús R.; Tolosa Tribiño, César (2000). "Notas al reglamento de organización y funcionamiento de la Inspección de Trabajo y Seguridad Social". *Relaciones Laborales* (núm. 13, quinzena de l'1 al 15 de juliol).

Montoya Melgar, Alfredo (2012). *Derecho del Trabajo* (33a. ed.). Madrid: Tecnos.

Rodríguez-Piñero Royo, Miguel Carlos (2006). "La permanente actualidad de la Inspección de Trabajo". *Relaciones Laborales* (núm. 14, quinzena del 23 de juliol al 8 d'agost).

Valdés Dal-Ré, Fernando (2005). "Las funciones de mediación de la Inspección de Trabajo". *Relaciones Laborales* (núm. 18, quinzena del 23 de setembre al 8 d'octubre).

Valverde Asencio, Antonio José (2006). "La Inspección de Trabajo y de Seguridad Social como objeto del Acuerdo de mejora de la contratación y el empleo". *Iuslabor* (núm. 3).

Vázquez Mateo, Felipe (2005). "Algunas consideraciones en torno a la independencia de la Inspección de Trabajo". *Relaciones laborales* (núm. 2).

Weil, David (2008). "Un planteamiento estratégico de la inspección del trabajo". *Revista internacional del trabajo* (vol. 127, núm. 4).

